

In 't schipperskwartier. Deel 2

Domien Sleeckx

bron

Domien Sleeckx, *In 't schipperskwartier. Deel 2*. H.J. Van Kesteren, Amsterdam / C.J. Mienikus, Antwerpen / Willem Rogghé, Gent / Ferdinand Claassen, Brussel 1861

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/slee003ints02_01/colofon.php

© 2016 dbnl

I. De stuurman komt in aanraking met den koopmanszoon. - Hij laat Mie zitten.

FLIP had verscheidene malen den koopmanszoon ontmoet in den gang van het huis, dat zijn liefste bewoonde, als deze hetzij van, hetzij tot een bezoek bij BETH SCHOONEJANS kwam. Ik zal niet beweren, dat het niet zekeren indruk op hem maakte, dien kerel in dit huis aan te treffen. Dan, MIE was niet alleen in de wereld, en de overige bewoners mogten ontvangen wien zij wilden, dat was vast. Hij had dus het regt niet den *flierefluiter*¹⁾ rekening te vragen van zijn gaan en komen. Evenmin achtte hij het geraadzaam dezen *ruzie* te zoeken, ofschoon anders hem daartoe geen voorwendsel zoude ontbroken hebben: de *dandy* had de gewoonte FLIP in het voorbijgaan zekere spotachtige

1) Meisjesverleider.

blikken toe te werpen, die dezen woedend maakten. Zelfs verstoutte hij zich den stuurman uittartender wijze onder de oogen te zien, waarschijnlijk om hem tot eenig uiterste te drijven, zoodanig dat mijn makker meer dan eens zich door den lust voelde bekruipen hem te lijve te gaan. FLIP verbeet zijne woede uit overmaat van voorzigtigheid, en gebaarde als of hij niets bemerkte. Hij begreep dat eene worsteling nog meer zoude hebben doen babbelen en wilde alle verdere opspraak vermijden. Hij handelde daarin verstandig, ja zeker; en nogtans had die verstandige handelwijze slechte gevolgen. Indien de stuurman, in stede van zijne gramschap in te toomen en den *springer* ongemoeid te laten, dezen eenige kletsen had toegediend, als hij hem spotachtig toeblikte, dat ware misschien min verstandig geweest; doch FLIP zoude voorzeker die slechte gevolgen vermeden en zoowel MIE als zich zelve veel leeds gespaard hebben.

Het was op een avond van de maand Junij, drie weken nadat mijn makker zijn ouders huis had verlaten, om in het *Boardinghouse* aan den Bassin te gaan wonen. Hij had den namiddag in het gezelschap van eenige kapiteins doorgebracht, die in zijn logement verbleven, en kwam eerst laat naar MIE. Hij was niet wat men noemt *welgedaan*¹⁾, maar had toch eenige glazen wijn gedronken, en daar zulks niet in zijne gewoonte viel, - hij vergenoegde zich meesttijds met Leuvensch bier, - had het zeker uitwerksel op hem gehad, vooral toen hij in de open lucht kwam. Kortom, en om alles te zeggen, hij had een *schreeffe* aan,

1) Dronken.

of, wilt gij, was ligtjes door den drank verhit. Het schijnt, dat een der kapiteins zich grootelijks in verlegenheid bevond: hij had zijn stuurman verloren. Degene, die met hem was van Baltimore gekomen, had de onkieschheid gehad hem te verlaten, zoodra zij te Antwerpen waren, om een plezierreisje te ondernemen door België, misschien zelfs door Frankrijk, met eene jonge juffer, die als kindermeid een gezin passagiers tijdens de overvaart had vergezeld. FLIP zonder plaats ziende, en uit zijn spreken, des middags aan tafel, gehoord hebbende, hoe hij onder alle betrekkingen een kolfje naar zijne hand zoude wezen, - FLIP sprak het Engelsch met het grootste gemak, en kende de Schelde zoo wel als de beste loods, - zoo had die kapitein zich in het hoofd gestoken, hem als stuurman aan te werven voor zijn schip, een driemast, de *Fanny*, in de Antwerpsche haven zeer wel gekend. Hij was afgesproken met de overige kapiteins van het logement - Amerikanen zoo als hij; - zij hadden FLIP op eene lekkere flesch sherry onthaald en hem de Amerikaansche dienst met zulke schoone kleuren afgemaald, dat mijn vriend aan 't wankelen was geraakt en half besloten had het aanbod te aanvaarden. Alleen wilde hij er nog eens met MIE en mij over spreken, vooralleer den koop te sluiten. Dat zoude hij dien zelfden avond doen.

FLIP dan was half en half *in den wind*¹⁾. Toen hij de woning van MIE binnentrad, stond de strijkster uit het ach-

1) Door den drank beneveld.

terhuis hem in den gang af te wachten. Niet zoodra was hij over den drempel, of zij vatte hem bij den arm:

‘Stuurman!’ sprak zij op fleemenden toon, ‘gij zijt een bestige jongen, voor wien ik *extra* veel *respekt* heb. Ik kan het niet langer velen, dat men een kerel als gij bedriegt.’

De zoon uit het *Zeemans Welvaren* keek verwonderd op:

‘En wie zoude mij bedriegen?’ vroeg hij.

‘Wie?.... Wie anders dan uw liefste?’

FLIP wist lang, dat BETH SCHOONEJANS iets van het ligt was; doch hij kende de boosaardige listigheid van het vrouwmensch niet, want anders zoude hij voorzeker geweigerd hebben verder naar haar te luisteren. Hare woorden bevreemdden hem; hij ontstelde, verbleekte en:

‘Vrouw!’ sprak hij, en zijne stem beefde, ‘vrouw! weet gij wat gij daar zegt?’

‘Of ik het weet! Gij kunt wel denken, dat ik mij niet zoude verstouten zoo'n beschuldiging uit te brengen, indien ik niet zeker van mijn stuk ware.’

FLIP bedacht zich eene poos. Wat MIE hem gezegd had van de pogingen van BETH om met haar in kennis te komen, van de wijze waarop zij die pogingen had verijdeld, en van de spijt, welke de andere daarover had gevoeld, deed hem beseffen, dat het hier wederom eene van die afschuwelijke lasteringen gold, gelijk men er sedert verscheidene weken zoovele had verzonnen. Hij zocht zich dus zachtjes van de strijkster los te maken en wilde zijnen weg vervoorderen, zonder nog een enkel woord te spreken. BETH echter verloor den moed niet en hield hem nogmaals tegen:

‘Gij wilt mij niet gelooven,’ sprak zij, ‘en ik begrijp zulks: gij bemint haar, bemint haar te zeer. En niettemin is het zoo; zij bedriegt u goddeloos.’

Die aanhoudendheid trof FLIP. Hij aarzelde.

‘Maar.... maar bewijzen!’ zegde hij met geveinsde minachting.

‘Bewijzen! die ontbreken mij niet. Hoor: gij kent den zoon van M. VAN DOREN, den rijken koopman en reeder, onzen gebuur. Gij weet hoe hij sedert lang MIE naloopt, en alles te werk stelt, om u den voet te ligten. Welnu, het is hem gelukt. Hij wint veld, zeg ik u, en komt reeds dagelijks haar bezoeken.’

De stuurman voelde dat hij kwaad werd. De ijverzucht, die lang in zijnen boezem als vuur onder de assche had gesmeuld, en die hij slechts met moeite had kunnen bedwingen, vlamde eensklaps op met verdubbelde kracht en maakte hem maar al te zeer geneigd om aan de beschuldigingen van BETH geloof te hechten. Hij twijfelde echter nog. MIE had hem, in den laatsten tijd vooral, zoovele blijken van genegenheid gegeven, dat het denkbeeld als zoude hare liefde enkel veinzerij wezen, niet in zijn hoofd wilde. En nogtans, de toon van overtuiging waarop BETH sprak, de vastberadenheid, waarmede zij hare aantijgingen uitte..... wie weet - want zoo bestaat de mensch - misschien de liefdebewijzen zelve, welke MIE hem had gegeven..... Hij wist niet wat er van te denken.

‘Maar bewijzen! bewijzen!’ herhaalde hij, wjl zijn blik de SCHOONEJANS als zocht te doorboren.

‘Ziehier: MIE zegt u, dat al de schoone kleederen, de

juweelen, welke gij haar ziet dragen, de vrucht zijn van haren arbeid. Gij meent dat zij inderdaad genoeg kan ter zijde leggen, om die zijden gewaden, die gouden oorslingers en ringen, die kostbare doekspeld te koopen. Gij zijt mis, en zij beliegt u. Ik weet wat ik weet, en het is niet aan mij, die in hetzelfde vak arbeid, dat zij zal wijsmaken dat er mogelijkheid bestaat om dat alles eerlijk te winnen. Geschenken van den jongen VAN DOREN zijn het, anders niet. Ik zal u de menschen brengen, bij wie het alles door hem voor uw meisje werd gekocht.’

Zoovele woorden, zoovele leugens, hatelijke leugens en lasteringen. De arme MIE had hare kleederen en hare weinige juweelkens braaf verdiend, met gansche nachten naarstig door te werken. BETH SCHOONEJANS wist het zeer wel. Zij waagde veel met het tegendeel te verzekeren; doch zij hield zich overtuigd, dat FLIP het geduld niet zoude gehad hebben, de zaak zoo naauw na te gaan en koelbloedig te onderzoeken. Zij kende ons zeelieden, en wist ook, dat wij een ligtgeloovig volkje zijn, gewoon onze indrukken en gewaarwordingen zelden te beredeneren en veeltijds op het eerste gevoel te werk gaande. Dit eerste gevoel nu moest FLIP aan haren laster doen gelooven, indien zij er als bewijs iets konde bijvoegen, min of meer geschikt om het te versterken.

En dat kon zij.

‘Gij vraagt mij bewijzen,’ ging zij voort, wijl de stuurman voor haar stond, een steenen beeld gelijk, zijn hoofd met beide handen omklemde, als om het verstand in zijn brein te houden, en tegen den muur aanleunde, uit vreeze dat de

ontroernis hem zoude doen nederstorten; - 'gij vraagt mij bewijzen. Ik wil er u geven. Kom!'

Zij trok FLIP met zich in het achterhuis. De vensters van MIE'S kamer zagen op de opene plaats, die het van het voorhuis scheidde. Er was licht bij het meisje en op de gordijntjes die voor de ramen hingen, teekende zich de schaduw af van het beeld eens mans, in wien FLIP den zoon van den reeder meende te herkennen.

De stuurman vloekte als een bezetene. Hij knarstandde en schuimbekte van woede, kneep de vuisten te zamen, en stampte op den vloer, dat het huis dreunde. Oogenblikkelijk wilde hij naar boven snellen en MIE en haren verleider met verwenschingen overladen. BETH SCHOONEJANS had de grootste moeite om hem tegen te houden.

'Zij verdienen niet, dat gij u zoo kwaad maakt,' merkte zij aan. 'Daarbij, gij ziet nu wel, dat er een heer op hare kamer is, doch gij weet nog niet wie. Ik moet u verder toonen, dat ik de waarheid heb gesproken. Wat uwe wraak betreft, die zoude grooter en zekerder wezen, zoo gij, in stede van gerucht te maken en den spotlust der bureu te wekken, een ander lief naamt, onder de oogen van uwe trouwlooze, een ander lief, die u zoude achten en beminnen, gelijk gij 't verdient, die u zoude getrouw blijven trots de pogingen van al de *flierefluiters* van geheel de stad Antwerpen.'

En wijl zij dit zegde, staarde zij FLIP aan met oogen, brandend van wraakzucht en wellust, waarin elk ander dan een naïef zeeman zoude gelezen hebben, hoe zij verlangde dit nieuwe trouwe lief te worden. Dan, de aandoeningen

van FLIP waren te hevig, zijne gramschap, zijne woede was te groot, om hem op hare woorden en gebaarden acht te doen geven.

‘O toon hem mij!’ vloekte hij met heesche stem, en wijl hij de gebalde vuist naar de schaduw op de venstergordijntjes uitstak; ‘toon mij hem! Dat ik hem doode! Dat ik hem vermorzele!’

Dikke zweetdruppels perelden op zijn voorhoofd; zijn wezen was krampachtig zaamgetrokken, en hij huilde van razernij.

De SCHOONEJANS bragt hem terug in den gang, deed hem daar post vatten en beval hem het stilzwijgen aan. Na eene minuut wachters, die hem eene eeuw toescheen, hoorde hij de deur van MIE'S kamer openen. Er daalde iemand den trap af. Die iemand ging zoo zacht mogelijk, als wilde hij vermijden door luidruchtigheid de aandacht te wekken. Beneden in den gang gekomen, zag hij behoedzaam rond, zooveel de duisternis het toeliet, of hij geene ontmoeting te duchten had. FLIP'S bloed kookte. Hij ware in staat geweest den eerloozen verleider te verwurgen, hem het hoofd tegen den muur te verbrijzelen, en BETH SCHOONEJANS moest hem met beide handen vasthouden, om hem te beletten zich op den kerel te werpen. Deze sloop even zachtjes naar de straatdeur. Met eene vermaledijding rukte de stuurman zich van BETH los, stiet haar achteruit en snelde hem na. Hij twijfelde niet meer aan zijn ongeluk; doch hij wilde den bitteren kelk tot den bodem ledigen en zich vergewissen, dat de persoon, die heimelijk zijne liefste bezoeken bragt, inderdaad de zoon van VAN DOREN was. Spoedig had hij hem ingehaald. Hij volgde hem op

de hielen tot aan de eerste straatlantaarn. Toen was hij zeker: hij had zijn man duidelijk herkend. Zonder een woord te spreken - hij had er de magt niet toe - vatte hij den jonker bij de kraag. Er had eene worsteling plaats. Zij duurde slechts een stond, doch lang genoeg om FLIP zijnen tegenstrever een aantal stompen in het aangezicht te laten toedienen, zoo als een zeeman, een razende zeeman alleen er toedienen kan. De jonker zeide niets, slaakte geen kreet, een bewijs dat hij zijner schuld bewust was. Wat FLIP betreft, na gemelde muilperen te hebben toegediend, voelde hij zijn gemoed gekoeld, en werd kalmer. Hij liet den verleider los, gaf hem tot vaarwel een schop, die hem in de goot deed rollen, en keerde schier bedaard naar zijn logement terug.

Des anderendaags stond de jonge heer VAN DOREN op met het schoonste paar blaauwe oogen, dat ooit het wezen van een meisjesverleider ontsierde. / Denzelfden dag monsterde FLIP als stuurman op den Amerikaanschen driemast *Fanny*. Drie dagen later was hij in zee. Hij had het onnoodig geoordeeld van MIE OFFERMANS afscheid te gaan nemen, hoezeer ik hem zulks aanried, toen hij mij, den morgen van zijn vertrek, kwam vaarwel zeggen. Mijne reden was, dat ik, ondanks al wat de stuurman mij vertelde, ondanks mij zelven, haar onpligtig geloofde. Aan het spreken van FLIP kon ik bemerken, dat hij niet voornemens was in de eerste jaren naar Antwerpen terug te keeren. Hij bad mij naar zijn huis te gaan zeggen, dat hij, eilaas! te laat, de gegrondheid van den tegenstand zijns vaders had ingezien, zonder nogtans de verraderij van MIE uit te leggen.

Zoo hij zijne ouders, vóór zijn vertrek, geen bezoek had gebragt, moest ik er bijvoegen, dan was het niet wijl hij nog boos was, maar wel omdat hij zich halvelings schaamde, na al de haspelarij van den laatsten tijd, hun seffens weêr onder de oogen te komen. Ik beloofde hem, mij nog denzelfden dag naar het *Zeemans Welvaren* te begeven, en deed hem uitgeleide tot aan boord van zijn schip.

II.**Ik zet mijne studien voort. - Ontmoeting aan de Herenthalsche vaart.**

Ik volbragt de boodschap waarmede FLIP mij voor zijne ouders had belast. Zij waren zeer bedroefd. Vrouw KEUSTERS was ontroostbaar. Wat haar het meest smartte, was dat de stuurman Antwerpen had kunnen verlaten, zonder hen te komen omhelzen. Zij maakte daaruit op, dat hij zijne ouders niet meer beminde, en al zoo zeer gestoord was op zijne moeder, die aan niets schuld had, als op zijn vader. Nooit had ik het goede mensch ter prooi gezien aan zoo groot een hartzeer. In de droefheid van haren man straalde eene soort van tevredenheid door, die mij niet beviel, en die, gelijk de lezer ligt zal raden, haren oorsprong nam in de eigenliefde van KEUSTERS, geveleid door de gedachte dat, volgens de bekentenis van zijn zoon zelven, al zijn kijven en smalen op de vrijaadje van FLIP en MIE was gegrond geweest. Hij troostte zich en zocht zijne vrouw te troosten met de

hoop, dat hun kind eerlang, van zijne dwaze drift genezen, liefderijker en onderdaniger dan te voren zoude wederkeeren.

Thans begon ik voor goed mijne studien bij de Navigatieschool voort te zetten, iets, waarin de historie van mijn vriend mij tijdens de laatste weken sterk had verhinderd. Om den verloren tijd in te winnen, volgde ik vlijtig de lessen, luisterde aandachtig naar 't gene de professoren vertelden, studeerde te huis, ik mag het zeggen, dag en nacht, en maakte snelle vorderingen, zoodanig, dat ik weldra op nieuws onder het getal der beste leerlingen werd gerekend. Ik had nagenoeg geheel afgezien van het drinken, het pruimen, alsmede van het bezoeken van katten en kroegen. Het eenigst wat ik van mijn vroegere matrozengewoonten had overgehouden, was het rooken en nu en dan een luttel vloeken, als mijne lessen mij wat te veel spel leverden. Verder had ik mij allengs gewend aan mijn burgerkostuum, dat ik nogtans voor een min kleurig had vervuuld, en kon des Zondags, gekleed als elk ander fatsoenlijk burgermensch, mijn logement verlaten, zonder mij met vingers te doen nawijzen of de jongens uit de Oudemanstraat in opschudding te brengen. Eene uitspanning, welke ik mij dikwijls gunde, was een bezoek 't zij bij PASMANS, 't zij bij KAAT VAN DEN BRANDE. Des Zondags, na heel de week ijverig te hebben geblokt, sloeg ik nooit over, een uurtje of twee met den kaaskooper en ROZEKEN te gaan kouten. Dat gaf mij dan weer nieuwen moed. De andere dagen ging ik soms ook, doch meer naar KAAT. Ik had mijne reden om zoo te handelen. Ik vreesde altoos mij te spoedig te zullen verraden, te verklaren, in-

dien ik veel alleen bleef met ROZEKEN, die ik - het zij in het voorbijgaan gezegd - langs zoo meer lief kreeg, naarmate ik hare bevalligheid en deugd beter leerde waarden. Men zal zich herinneren, hoe ik mij zelve beloofd had haar van niets te spreken, haar mijne liefde niet te bekennen voor dat ik mijn exaam had afgelegd. Nu voelde ik zeer wel, dat het mij op den duur onmogelijk zoude geweest zijn altoos van *koeitjes en kalfjes*, dat is van onverschillige dingen met haar te spreken. Zij had soms eene manier van mij te bezien, die mij, als 't ware, uit mijn vel zou hebben doen springen, en mijn voornemen geheel vergeten. Bij KAAT liep ik hetzelfde gevaar niet. Daar mogt ik mijn hart ophalen en zoo veel van mijne liefde en van de toekomst spreken, als mij lustte. Dat deed ik dan ook in ruime mate. De goede KAAT luisterde altijd aandachtig toe. Mijne gulden droomen van huwelijksmin en echtgeluk hoorde zij met welgevallen aan. Het was haar nooit te veel noch te lang, wanneer ik daarvan begon. Zij zegde al zuchtende dat haar zulks haren jongen tijd herinnerde, en ofschoon mijne vooruitzichten haar bij wijlen een traan van spijt, om 't mislukken van hare eigene huwelijksplannen, uit de oogen persten, had zij toch immer een grimlach voor mijne meest rooskleurige verwachtingen.

Een verzet, dat ik mij nu en dan ook veroorloofde, was de wandeling naar buiten. Ik had er nooit van gehouden, zoolang ik mij had bevredigd met enkel een zeeman te wezen. Toen hield ik van gewoel, drokte en luidruchtigheid, en gevoelde mij niet in mijn *element* dan te midden van een talrijk gezelschap rookers, drinkers, schreeuwers, matrozen

in één woord. Thans greep juist het omgekeerde plaats: ik was gaarne alleen. Daarom bezocht ik bij voorkeur die wandelingen, alwaar ik geen volk ontmoette. Ik liep dikwijls verre van de stad het veld in, koos weinig begane wegen en afgelegen voetpaden, en kon uren lang mij verdiepen in gepeinzen en mijmeringen. Het zoude, geloof ik, overtollig wezen aan te stippen, dat mijne overwegingen op die eenzame wandelingen bijna onvermijdelijk in denzelfden gedachtenkring ronddraaiden, en dat ik mij schier uitsluitelijk bezig hield met mijne studien, met *rozeken* en het geluk, dat ik eenmaal met haar zoude smaken, als ik de zekerheid had, dat zij voor altoos de mijne was geworden.

Bij een dezer uitstapjes, had ik mij zoozeer door mijne droomerijen laten medeslepen, dat het vrij laat geworden was, vooralleer ik er aan peinsde op mijne stappen en naar de stad terug te keeren. Ik was verre van huis, dicht bij de gemeente Deurne, en ofschoon we midden in den zomer waren, begon het reeds donker te worden. Het moest dus omtrent negen ure wezen. Ik spoedde mij stadwaarts, daar ik van plan was op mijne kamer nog een uurtje aan het overzien mijner lessen te wijden. Eer ik aan de Herenthalsche vaart, dicht bij het fort en de stadswerken, terugkwam, was de avond voor goed ingevallen. In den omtrek kon men geene levende ziel bespeuren. Wjl ik de werken vast naderde, meende ik aan de sluis der vaart, bij de voorzijde van het fort, eene menschelijke gedaante zich te zien bewegen. Weldra had ik de zekerheid, dat het wezen eene vrouw was. Zij had een mantel om, en zat, voor zoo veel ik in de schemering konde zien, op de kniën, de handen zaam-

gevouwen, in de houding eener biddende. Nieuwsgierig bleef ik staan, mij afvragende wat de aanwezigheid eener vrouw, op die eenzame plaats en in het avonduur, te beduiden had, en volgde aandachtig al hare bewegingen. Zij stond eindelijk regt, sloeg een kruis, ontdeed zich van haren mantel, dien zij op den sluismuur hing, snelde naar de vaart, en trad eenigen tijd langshenen dezelve, in de rigting van de plaatse alwaar ik mij bevond. Ik wist dat het water gezegd werd daar zeer diep te wezen, en dat er dikwijls reeds zelfmoorden waren gepleegd geworden.

Ik zoude moeilijk kunnen verklaren wat in mij omging, gedurende die eenige minuten angstige verwachting. De vrouw, die ik voor mij had, wilde zich verdoen, daaraan viel schier niet te twifelen. Zonder mij zelven rekening te geven van hetgene ik deed, bereidde ik mij werktuigelijk om haar ter hulp te snellen, haar eene misdaad te sparen, haar te redden, zoo 't mogelijk was. Ik had zelfs hoed, vest en halsdoek afgeworpen, vooralleer zij den tijd had gehad haar noodlottig voornemen ten uitvoer te brengen. Het was, alsof eene geheimzinnige stem mij toefluisterde, dat het ongelukkige schepsel, welk in mijn bijzijn een einde aan zijn leven wilde stellen, mij niet onbekend was, en dat hetzelfde mij niet vreemd konde zijn. Ik gevoelde in mijn binnenste iets, dat mij het gedrag der rampzalige met oneindig meer belangstelling deed gadeslaan, dan het bij iemand, die mij heel niet aanging, het geval had moeten wezen. Ook was ik zoo ontsteld, dat ik, ondanks het geweld, dat ik mij zelven aandeed, geen geluid uit mijne keel konde krijgen, om haar opzet te verhinderen. Alleen toen zij op

het punt stond in het water te springen, gelukte het mij mijne tong los te maken en een verstaanbaar woord uit te brengen.

‘Houd op, ongelukkige! houd op!’ riep ik.

Een smartvolle kreet, waarin ik tot mijne uiterste verbazing den naam FLIP! meende te onderscheiden, beantwoordde mijn uitroep. Die kreet werd gevolgd door een zwaren plomp in het water. De vrouw was verdwenen. Op 't zelfde oogenblik sprong ik de radelooze na. Ik kwam vlak nevens haar in de vaart neder, vatte ze in den eenen arm en deed met den anderen een paar zwemstreken. Ik trok haar aan kant en legde ze op het gras neder ter plaatse alwaar ik mij van mijne bovenkleederen had ontdaan. Zij was van haar zelve.

Dit alles was het werk geweest van een paar minuten. Ik haastte mij mijnen neusdoek uit den zak van mijne vest te nemen, om haar aangezicht af te droogen en haar tot bewustzijn te doen komen. Het was middelerwijl nog donkerder geworden, en daar de lucht min of meer betrokken was, poogde ik te vergeefs hare wezenstrekken te onderscheiden. Eensklaps kwam de maan van achter de wolken te voorschijn, die haar tot dan toe hadden verhuld, en verlichtte haar bleek gelaat. Hemel! Hoe verschrikte ik! Ik werd ijskoud; eene rilling liep mij van het hoofd tot de voeten over het lijf. Was het mogelijk! Neen, dat kon niet zijn: mijne oogen moesten mij bedriegen..... En, ja toch, ik verdwaalde niet: het was zoo! In de jonge vrouw, die zich zoo goddeloos wilde verdrinken, in het rampzalige schepsel, welk ik het geluk had gehad te redden van eenen onvermijdelijken dood, herkende ik - ik voelde mijne haren

te berge rijzen - de liefste van mijn vriend, de beminde van FLIP KEUSTERS, MIE OFFERMANS zelve!

Zij kreeg allengs het bewustzijn weder en opende de oogen. Ik knielde over haar gebogen, en weende, ik wil het niet ontveinzen. Zij ook herkende mij:

‘JAN!’ zuchtte zij, met eene zoo zwakke stem, dat ik moeite had haar te verstaan.

‘MIE! Arme MIE!’ riep ik. ‘Wat gaat u over! Hoe hebt gij *dat* kunnen doen?’

‘Och! Waarom hebt gij mij niet laten sterven!’ snikte zij, wijl een tranenvloed haar wezen op nieuws bevochtigde.

‘U laten sterven! U, de geliefde van mijn stuurman! Een meisje, die ik altoos als eene zuster heb beschouwd, van wie ik zooveel gehouden heb, en nog houde!... Dan moest ik geen hart hebben..... Wat ik deed, zoude ik voor eene vreemde doen, gebiedt de pligt mij voor de eerste de beste te doen..... En hoe zoude ik niet liever honderd dooden trotseren, dan u, de vriendin van mijn braven gezelschap, van den speelnoot mijner jeugd, een zoo noodlottig ontwerp te laten volvoeren!’

Zij zweeg en weende voort. Ik begreep dat wij daar niet mogten blijven zitten. De avond was tamelijk koel, en 't zoude voor geen van ons beiden, met ons nat pak, raadzaam zijn geweest. Ik bad haar regt te staan, hielp haar op de been en wrong, zoo goed dat ging, het water uit hare kleederen. Daarna schikte ik een weinig heur haar, dat, losgewoeld, heel haar bovenlijf bedekte, hing haar den mantel om en wikkelde haar warmpjes in denzelfden. Ik

zelf schoot mijne dingen¹⁾ weêr aan. Aan mijnen arm voerde ik *de sukkel*²⁾ verre van de plaats, alwaar zij op het punt geweest was zoo deerlijk aan haar einde te komen, alwaar zij onvermijdelijk zoude verdronken zijn, bijaldien de Voorzienigheid, door mij den lust tot eene langere wandeling in te geven, mij niet ter harer hulpe had gezonden.

- 1) *Dingen* voor *kleederen*.
- 2) Wordt te Antwerpen ook vrouwelijk gebezigd.

III.

Verhaal van Mie Offermans.

Na eenigen tijd te hebben voortgewandeld, voelde zij zich in staat mij de beweegredens te doen kennen, die haar genoopt hadden de hand aan zich zelve te slaan. Ik verkies haar die beweegredens zelve te laten uitleggen. Het is vele jaren geleden, doch hare woorden zijn mij frisch in het geheugen gebleven.

‘JAN!’ sprak zij. ‘Ik heb FLIP bemind van den dag, waarop ik hem in het huis zijner nicht ontmoette, en, zie, nu nog, ofschoon hij mij heeft verlaten, en ik niet meer hoop hem weder te zien, ja, nu nog bemin ik hem meer dan mijn leven. Gij weet hoe zeer de tegenstand zijner ouders en hunne ongunstige denkwijze ten mijnen opzichte mij hebben gegriefd. Het was, ik zweer het u, min om mij zelve dan om hem, die er zoo veel verdriet in maakte overhoop te liggen met zijn braven vader, dien ik acht en eerbiedig,

ondanks al het kwaad, welk zijne koppigheid mij heeft gedaan. Ook neem ik God tot getuige, dat, zoo 't van mij had afgehangen, hij mij zoude gelaten en zich met zijn vader verzoend hebben, van den eersten twist, die, om mijnent wille, in het *Zeemans Welvaren* oprees. Doch het hing niet af van mij, en te vergeefs heb ik hem meer dan honderd malen geraden van mij af te zien en zich met zijne ouders te verzoenen. Waagde ik het daarvan te spreken, opende ik den mond om hem onderwerping aan hunnen wil aan te prediken, dan werd hij boos en stuurde mij de wreedste verwijten toe. Hij klaagde, dat ik hem niet meer beminde, dat ik maar zocht van hem verlost te wezen, en andere dingen meer. Wat konde ik doen? Zwijgen, JAN! zwijgen, weenen en mijne smart voor mij alleen houden. Dat deed ik, te veel zelfs, want..... Doch wat moet ik u meer zeggen? Stel u in mijne plaats, en gij zult geheel de uitgestrektheid van mijne droefheid, van mijn lijden beseffen. En niettemin ging ik voort hem te beminnen met al de krachten mijner ziel, zoozeer als eene vrouw beminnen kan. Mijne liefde vermeerderde zelfs naarmate ik hem ongelukkiger zag. Ja, ik zegde altoos: 't is mijne schuld, indien hij lijdt, want zoo hij mij niet hadde ontmoet, mij nooit hadde gekend, hij zoude gelukkig wezen, zijne ouders zouden hem nog lief hebben. Ik moet hem het gemis van hunne liefde door dubbelde liefde vergoeden; ik moet hem troosten voor al wat hij te huis heeft uit te staan... Hij verliet zijne ouders. Dat was alweêr tegen mijn zin en ik deed al het mogelijke, om het te beletten. Hadde hij naar mij willen luisteren... Maar hij luisterde niet. Hij ging in het logement aan den

Bassin wonen. Toen was het nog erger en werd ik nog meer zijn eenigste troost. Ik begreep het en ontzag niets... niets... om zijn leed te verzachten. Hij kwam dikwijler bij mij, zat soms gansche dagen aan mijne zijde, en hield niet op van klagen en jammeren. Zijne neêrslagtigheid was zoo groot, hij scheen zoo diep ongelukkig, dat ik mijn bloed zoude gegeven hebben, om hem een' stond voldoening te bezorgen.... dat ik eer en pligt, dat ik alles vergat, om hem te bemoedigen..., dat ik... Gij weet, wat ze mij toen in de buurt begonnen na te geven, wat al kwaad er van mij werd gesproken. Welnu, JAN!... het was niet geheel ten onregte.... Ik had het verdiend.... Ik was van toen af een bedorven.... een gevallen meisje!'

En MIE, wíjl zij die bekentenis aflegde, zoo moeilijk voor eene jonge dochter, die zich anders altoos braaf heeft gedragen, MIE liet mijnen arm los, bedekte haar wezen met hare handen en snikte, dat ik een steenen hart in den boezem zoude moeten gehad hebben, om mijne deernis met haar niet verdubbeld te voelen. - Na weêr eene poos weenens, hernam zij haar verhaal in dezer voege:

'Ik trok mij het gebabbel weinig aan. Ik had zelfs geen berouw over hetgene ik deed. Ik hield zoo veel van FLIP, ik zoude hem zoo graag gelukkig hebben gezien, en de bewijzen van mijne genegenheid schenen zoo wel hem zijn hartzeer te doen vergeten, dat ik niet eens dacht aan de schriklijke gevolgen, welke mijn misstap konde hebben en voortging hem te beminnen zonder wroegingen.... Dat was mijn grootste kwaad, en God heeft er mij voor gestraft.

Het zal u niet onbekend zijn, wat hem dien avond we-

dervoer, toen hij den koopmanszoon op mijne kamer zag. Die deugniet, JAN! - want ik weet thans alles - die deugniet was met BETH SCHOONEJANS afgesproken, dat hij onder eenig voorwendsel bij mij zoude pogen binnen te geraken, omtrent den tijd, dat FLIP te komen plagt. Zij zoude onderwijl in den gang wachten, om FLIP tegen mij op te stoken. De jonker bood zich bij mij aan, kwanswijs om mij iets van groot belang voor den stuurman mede te deelen. Ik wilde hem eerst niet binnenlaten; doch hij hield zich zoo geslepen, hij veinsde zoo veel eerbied, dat ik eindelijk er moest in toestemmen hem te aanhooren. Hij verzekerde dat hij voor altoos er had van afgezien mij te vervolgen, daar hij begreep, dat ik FLIP nimmer ontrouw zoude worden. Om mij een bewijs van zijne achting en deelneming te geven, zegde hij, had hij zijn vader er toe overgehaald, mijnen minnaar het bevel over een zijner schepen toe te vertrouwen. Het was het regte middel, om mij te doen luisteren. De schelm had het berekend en juist daarom er gebruik van gemaakt. Ook luisterde ik, luisterde met beide ooren: hij sprak van FLIP en ik was gerust... Ziedaar, JAN! de zuivere waarheid, en dat God mij straffe, zoo ik u belieg!... Hij bleef naauwelijks tien minuten: ik bood hem niet eens een stoel aan. Hij vertrok en.... gij weet het overige... Ik vernam eerst eenige dagen nadien, van welk helsch bedrog ik en FLIP de slagtoffers geweest waren.

Wat ik dien avond, en den volgenden nacht, en des anderendaags uitstond, daar ik FLIP niet had te zien gekregen, is met geene pen te beschrijven. Nog min wat ik de andere dagen en nachten leed. Toen hoorde ik, hoe FLIP op

de *Fanny* had gemonsterd. Mijne eerste gedachte was naar zijn logement te snellen. Ik liet het, alweêr uit liefde tot hem. Ik beeldde mij in, dat hij waarschijnlijk mijnen raad had gevolgd, vast zich met zijne ouders had verzoend, en verheugde mij, bij al mijne droefheid, in dit denkbeeld. Toch koesterde ik de hoop, dat hij, vóór zijn vertrek, mij zoude komen zien, om mij vaarwel te zeggen, mij een weinig uitleg te geven en mij eenige troostende woorden toe te spreken..... Doch neen, hij kwam niet. O toen begreep ik, dat hij mij niet meer beminde, dat ik niets meer was voor hem en dat hij mij voor immer had verlaten. Denzelfden dag kwam BETH SCHOONEJANS met boosaardige vreugd mij verklaren, welken strik zij en de jonge VAN DOREN mij en FLIP hadden gespannen, en zich in mijne smart verheugen, welke zij zich beroemde te hebben veroorzaakt. Die ontdekking sloeg mij gansch ter neder. Ik was zoo ontsteld, dat ik geene woorden vond, om het hatelijke schepsel mijne verontwaardiging te betuigen.

Gij zult beseffen welk mijn toestand was, hoe diep het alles mij schokte. Ik weende dag en nacht, weken lang. Zoo werd dan mijne trouwe en onbaatzuchtige liefde beloond! Zoo vergold het eenigste wezen, waaraan ik op de wereld hield, het eenigste, dat ik sedert den dood mijner ouders had lief gehad, mijne genegenheid en mijne zelfopoffering. Ik verviel in eene zware ziekte. Bijna twee volle maanden bleef ik op mijn bed gekluisterd en verloor al mijne klanten. Hadde ik kunnen sterven! Ik hoopte het. Dan ook die troost bleef mij geweigerd. Ik genas integendeel. Dezen morgen verklaarde de doktor mij hersteld, en zegde mij, dat ik konde uitgaan

en op nieuws mij met mijn werk bezig houden. Tenzelfden tijde gaf hij mij te verstaan, dat.... hoe... de misstap, dien ik voor FLIP beging, niet zonder gevolgen was gebleven,... hoe ik een pand mijner liefde onder het hart droeg!...

Sedert FLIP'S vertrek had ik meer dan eens gedacht aan de mogelijkheid eener dergelijke verzwaring van ongeluk, maar telkens het denkbeeld met schroom van mij pogen te verwijderen. Thans kon ik dat niet meer. Ik was als vernietigd. In mijne droefheid, mijne wanhoop, klaagde ik heel de wereld, FLIP, mijzelve en zelfs God aan.... Ja, JAN! ik durfde den Algoede lasteren, beschuldigen..... Als uitzinnig liep ik het overige van den dag mijne kamer op en neder. Ik herhaalde mij honderde malen, dat ik voor altijd verloren was, dat niets mij konde redden, dat ik zoowel hier als hierna tot eeuwigdurend lijden was veroordeeld... Zoo kwam ik tot het besluit mij te verdoen, en gij hebt gezien, hoe ik in mijne vertwijfeling zelve den moed vond mijn heilloos voornemen te volvoeren....'

Zoo luidde het verhaal van MIE, dat nog verscheidene reizen door tranen en snikken werd onderbroken. Ik geloofde het mijnen pligt haar eenige vermaningen toe te sturen en haar tevens een weinig moed in te spreken. Deed het geen goed, het zoude zeker ook geen kwaad doen, en wie weet, dacht ik, wat in het vervolg nog kan gebeuren, of die verzoeken tot zelfmoord haar niet weder zullen doen verdwalen. Ik verhoopte het tegendeel, doch.... Ik begon met haar het schuldige van de misdaad voor oogen te houden, welke zij had willen begaan, misdaad die een zelfmoord en tevens een moord zoude geweest zijn, vermits zij

een einde aan haar leven stellende, tenzelfden tijde het arme, onschuldige wezen zoude gedood hebben, dat nog het daglicht niet had aanschouwd. Zij had daaraan niet gedacht... Ook ijsde zij thans bij het denkbeeld alleen aan haar wanhopig besluit. Zij poogde zich niet te verontschuldigen en bekende, dat hetgene zij had voorgehad, eene wandaad was voor God en voor de menschen. Toen ik haar ten volle had overtuigd, dat zij nu min dan ooit het regt had tot den dood hare toevlugt te nemen, deed ik mijn best om haar zooveel mogelijk te troosten. Ik zegde haar, gelijk het waar was, gelijk het waar moest wezen, dat FLIP haar nog evenzeer beminde, nooit had opgehouden haar te beminnen, en hoe al het voorgevallene, de ijverzucht van FLIP, zijne gramschap, en zijn vertrek aan boord van de *Fanny*, zonder haar te komen zien, enkel het gevolg geweest was van een ongelukkig misverstand, bewerkt door de schandelijke listen van BETH SCHOONEJANS en den jongen VAN DOREN. Van het oogenblik, dat dit misverstand was opgehelderd, en het moest opgehelderd worden voor FLIP even als voor ons, zoude ligt alles zich schikken. Kortom, ik gaf haar moed. Ik verzekerde zelfs, dat de stuurman spoedig zoude terugkomen. Ik wist het beter, en verwachtte hem niet terug in de eerste jaren, doch achtte het onnoodig haar dit te zeggen. Wat ik haar insgelijks verbergde, was, dat ik vader en moeder KEUSTERS dienzelfden avond wilde gaan spreken, maar spreken op eene duchtige wijze.

Ik verklaarde eindelinge, dat ik niet langer dan des anderdaags BETH SCHOONEJANS zoude onder handen nemen en

haar *hare zaligheid*¹⁾ zeggen, gelijk zij het verdiende... Het was niet eens nodig. Sedert lang had het booze vrouwmensch zich zelve regt gedaan. Na haren wrok aan MIE te hebben gekoeld, op de wijze als wij 't hebben gezien, was zij uit het huis van den natiebaas verdwenen en als meid of nog erger, in een slecht huis, digt bij de Werf, gaan dienen. - Wat den zoon van VAN DOREN betreft, MIE had niet meer van hem gehoord. Zij geloofde, dat hij omtrent hetzelfde tijdstip de stad had verlaten.

1) Harde waarheden zeggen.

IV.**Bezoek bij de ouders van Flip. - Mie Offermans gaat in het Zeemans Welvaren wonen.**

Ik bragt het ongelukkige lief mijns vriends naar huis, sprak haar nogmaals hoop en moed in, ried haar zich seffens te bed te begeven, en beloofde haar eerlang een bezoek en tevens goed nieuws te brengen. Het was misschien onvoorzigtig van mij haar zoo iets te doen verstaan; doch ik had mijn plan. Ik wilde de ouders van FLIP gaan vinden en hun alles zeggen. Ik meende de oudjes genoeg te kennen, om van dien stap een gewenschten uitslag te mogen verwachten.

Ik begaf mij regt naar de Oudemanstraat en naar 't *Zeemans Welvaren*. Ik trof KEUSTERS en zijne vrouw aan in eene stemming zoo gunstig, als ik ze konde verlangen. De man was sedert eenige dagen onpasselijk en vreesde, te regt of ten onregte, ziek te worden. Hij wist eigenlijk niet wat hem deerde; doch er hinderde hem iets, dat was zeker

meende hij. Ik geloof, dat het enkel gewetensknagingen waren, die hem begonnen te verontrusten. Zoolang FLIP te Antwerpen verbleef en hem tegenstand bood, had zijne koppigheid hem belet die te voelen, en het onverstandige van zijn gedrag te beseffen. Nu de stuurman was vertrokken en hem niet meer konde plagen door zijne ongehoorzaamheid, kregen het betere gevoel en de kinderliefde van KEUSTERS van lieverlede de overhand, en deden hem inzien, hoe zijne rol, in al wat had plaats gegrepen, niet altoos onberispelijk, niet altoos degene geweest was van een redelijk mensch, van een wijzen en teederen vader.

Hij had juist met zijne vrouw over het een en ander gesproken, toen ik binnentrad. Van ziek zijn en te bedde liggen waren zij op het kapittel van sterven en begraven gekomen. Er was schijn noch gedachte, dat een van hen spoedig zoude overlijden; maar dat was om het even. Eens op dat *thema*, had de schrik hen bevangen, dat de dood hen zoude kunnen verrassen tijdens het afwezen van FLIP en vooral eer hij, hun eenig kind, te Antwerpen was teruggekeerd. Die gedachte vervulde hen met schroom. De laatste maal, dat KEUSTERS met zijn zoon had gesproken, was alles zeker niet in vriendschap toegegaan. En zoo nu het ongeluk wilde, dat zij malkander nimmer wederzagen, hoe akelig zoude dat niet wezen. Hoe zoude de herinnering aan het verleden hunne laatste stonden niet bedroeven. Zij durfden bij het denkbeeld niet stil houden.

‘Hadt gij hem toch maar liever zijn zin gegeven,’ zegde moeder KEUSTERS, droef het hoofd schuddend, toch niet verwijtend.

‘Spreek zoo niet, vrouw!’ antwoordde de baas uit het *Zeemans Welvaren*. ‘Het vrouwmensch paste hem in geen deele. Zij was zijns onwaardig, gelijk ik van eerst af heb beweerd. FLIP zelf heeft het later ondervonden.’

Hier doelde hij op het vaarwel, dat ik hem wegens FLIP had gebragt, en op de booze geruchten, die in den tijd opzigtens MIE liepen. Wij weten echter, dat die geruchten alleen aan hare overgroote genegenheid voor FLIP en aan de arglistige schelmschheid van BETH SCHOONEJANS te wijten waren, gelijk het *schaap* misschien op den eigen stond bezig was het mij, aan de Herenthalsche vaart, uit te leggen.

‘Nog iets, waarin ik niet gerust ben,’ hernam de bazin. ‘Toen onze jongen met het meisje begon te verkeeren, was zij de deugd zelve. Iedereen roemde haar, in de wijk. Het was slechts nadat FLIP ons huis verlaten had, dat zij zich deed beklappen, en God weet wat er van is. In allen gevalle kan men haar niet nageven ooit met andere jongens te hebben geloopen. Onze FLIP had mogelijk aan dat alles het meeste schuld, en zie, KEUSTERS! ik zeg het u regtuit, is het zoo, dan zijn wij niet geheel zuiver. Een meisje, die alleen woont, die geene ouders heeft, en een jongen, die, in zekeren zin, ook ouderloos is, dat is gevaarlijk. Stel u in hunne plaats.’

Het was KEUSTERS gevoelen ook, al wilde hij 't niet belijden.

‘Maar wat FLIP ons met JAN deed zeggen,’ antwoordde hij weêr, ‘reken gij dat voor niets? Vóór zijn vertrek had hij mij regt laten wedervaren, mijnen tegenstand goedgekeurd en...’

‘Ik geloof er niet een zier van. FLIP is kwaad op MIE doorgegaan, dat kan zijn; doch wat beteekent het? Dat zij zamen woorden hadden gehad, meer niet. En wie verzekert u, dat het gelijk aan zijnen kant was? Wat mij nog meer doet denken, dat onze jongen veel meer haar ongeluk gemaakt heeft, dan zij het zijne, is, dat zij, sedert het vertrek der *Fanny*, met geene oogen te zien is. Indien zij FLIP niet beminde, indien zij andere vrijers had, zij zoude niet in huis blijven. Maar neen, het is alsof zij dood ware... Zij schijnt erg ziek te wezen. TREES, onze naaister, die in hetzelfde huis woont, berigtte mij dezen morgen, hoe MIE aan de tering lijdt. Zij had er vroeger reeds van gehoord, en van daag werd het haar nogmaals voor de vaste waarheid verteld.’

KEUSTERS was getroffen. Hij antwoordde niet meer. Zijne vrouw ging voort:

‘Ja, ja, 't ware beter geweest, zoo wij den jongen maar niet hadden tegengekant. Hij toonde zich immer zoo braaf, zoo liefderijk vóór die ongelukkige vrijerij. Het was een plezier hem met ons te zien leven. Al de ouders benijdden hem ons, en hadden wij gewild, hij ware altoos dezelfde gebleven. Doch neen.... Het is bedroefd, zeg ik. Wij worden stillekens oud, TRIEN, onze meid, is ook niet jong meer, en het ziet er, hier in huis, niet vrolijk uit, als wij geene kostgangers hebben, gelijk nu. Eene jonge brave schoondochter zoude ons, in 't afwezen van FLIP, een groote troost geweest zijn. Mits het toch ROZEKEN PASMANS niet konde zijn, zouden wij misschien met MIE OFFERMANS niet slechter zijn geweest. Zij had ons

huis verlevendigd en ons de terugkomst van FLIP met geduld helpen afwachten; terwijl nu.... Wij zijn alleen, hij is weg, en God weet wanneer hij wederkomt: hij heeft hier zoo veel verdriet gehad, dat hij misschien niet meer aan ons denkt... En komt hij al weder, zal dan zijn verdriet verminderd zijn en zullen wij er gelukkiger om wezen?... Ik zoude er niet durven op zweren... Zonder te rekenen dat wij daartegen lang reeds onder de aarde kunnen steken; want ik ken hem: hij heeft te veel uitgestaan, om spoedig aan terugkeeren te denken.'

Die laatste woorden werden op een zeer droeven toon uitgesproken KEUSTERS wist er niets tegen in te brengen, - ja, hij voelde, dat er veel waarheid in lag - en was niet blijder gestemd.

Op dit oogenblik trad ik binnen. Mijne komst was hun zeer aangenaam. Zij verweten mij vriendelijk, dat ik zoo zelden naar hen omzag, en vroegen mij waarbij het kwam. Ik zegde het hun. Zij wilden eindelijk weten, welke goede wind mij thans naar het *Zeemans Welvaren* had gedreven.

'Een goede of een kwade wind, dat is naar ge 't nemen wilt,' zeï ik en nam plaats op een stoel tusschen den baas en de bazinne. 'Er is mij dezen avond iets overkomen, dat gij in geene honderd jaar zoudt raden.'

'En wat dan?' vroegen zij allebeï zeer nieuwsgierig.

'Ik heb daar even een mensch het leven gered,' sprak ik.

'Een mensch gered?'

'Gij, JAN?'

Zoo luidden de vragen, welke zij mij gelijktijdig toestuuden.

‘Ja, ik! ik, JAN SAVOIR!’

‘En waar dat? En hoe?’ vroeg vader KEUSTERS.

‘En wat was het voor een persoon?’ vroeg zijne echtgenoot.

‘Het was eene vrouw. Zij wilde zich verdrinken in de Herenthalsche vaart.... Gelukkig was ik daar.’

En ik wees op mijne onderkleederen, die nog half nat waren.

De vader mijns vriends bezag mij met verbaasde blikken, als begreep hij mij niet wel. Hij gevoelde halvelings, dat hetgene ik zegde, iets meer beduidde, dan mijne woorden schenen uit te drukken. Den regten zin kon hij echter niet vatten. De bazin, vlugger van begrijp, dacht eene poos na, stond toen regt, leî de hand op mijnen schouder en:

‘JAN!’ sprak zij met bijna plegtigen ernst, ‘JAN! gij hebt ons niet alles gezegd. De vrouw, welke gij gered hebt, kennen wij ze?’

‘Gij kent ze,’ antwoordde ik.

KEUSTERS zweeg nog; zijne huisvrouw was zeer ontroerd.

‘Maar dan..... dan... Die vrouw.... was.... Die vrouw.... is, waarschijnlijk, MIE OFFERMANS!’ riep de moeder van FLIP, wîjl zij de handen ineensloeg.

‘Wat zegt gij daar!’ schreeuwde KEUSTERS, die eensklaps uit de mijmering ontwaakte, waarin mijne raadselachtige woorden hem hadden doen verzingen.

‘De waarheid!’ was mijn antwoord. ‘De bazin heeft het geraden... De rampzalige, die zich wilde verdoen, de vrouw,

die ik uit de Herenthalsche vaart haalde, was wezenlijk het lief van FLIP!....’

Ik kon niet voortspreken. De verslagenheid der beide echtgenooten belette het mij. De bazin had zich op een stoel laten vallen en weende dat zij snikte. Het wezen van den baas was zoo wit als een beddelaken. Hij weende niet, doch beefde als een riet, zwijmelde als een bedronken man, en sloeg zich zelven met vuisten.

‘Dat komt er van,’ bromde hij somber voor zich en wijl hij in hevige gemoedsaandoening de kamer op en neder stapte - ‘dat komt er van, als men twee brave kinderen belet hunne *goesting* te doen, als men hen dwingt van elkaâr af te zien, uit hoogmoed, uit koppigheid, anders niet. Dan maakt men beide en zich zelven ongelukkig; dan wordt men, in zekeren zin, een beul, ja, een moordenaar.’

En hij ging voort met groote stappen de kamer te doorloopen en zich met vuisten te slaan. Zijne vrouw sprak geene silbe meer. Hare eigene droefheid en die van haren man maakten het haar onmogelijk.

Ik liet de eerste stonden van ontroernis voorbij gaan. Ik wilde wachten, tot zij wat bedaarder waren geworden, opdat het gene ik hun te zeggen had, te meerder indruk zoude maken. Toen ik bemerkte, dat de bazin min bitter snikte en de baas min driftig over en weêr liep, hernam ik:

‘Gelukkig, dat de zaak geene ergere gevolgen had en dat God mij ingaf langs de Herenthalsche vaart naar de stad weêr te keeren. Nu is het kwaad niet onherstelbaar. Zoo gij wilt, kan het zelfs een goed worden.’

KEUSTERS bleef staan en zocht op mijn wezen uit te vor-

schen wat ik bedoelde. Even als vroeger begreep zijne vrouw mij ditmaal eerder dan hij. Zij vatte mijne hand, drukte ze met kracht en riep:

‘Dat zal het, JAN! dat zal het! Ik zweer het, zoo waar als er een God is!’

‘Luistert. Ik moet u alles verhalen.’

En ik verhaalde. Ik zegde, hoe MIE van jongs af een deugdzaam en oppassend meisje was geweest; hoe zij FLIP opregt bemind had en nog beminde; hoe zij hem gedurig had geraden voor zijn vader onder te doen, en naar zijne ouders te luisteren, al moest het ook haar alle uitzigt op geluk ontroofen. Ik schilderde hare droefheid, toen zij vernam, dat hij hun huis had verlaten, om aan den Bassin te gaan wonen. Ik vertelde, hoe zij immer de verleidelijke voorstellen van den koopmanszoon had afgewezen, en hoe zij haren goeden naam, het eenigste wat zij in de wereld bezat, had opgeofferd, om FLIP te troosten. Ik zei verder wat zij had te lijden gehad van de afschuwelijke BETH SCHOONEJANS, en hoe de smart wegens het achterblijven en verdwijnen van den stuurman haar eene zware ziekte op den hals haalde. Ik liet hen niet onkundig van den toestand waarin zij zich bevond, noch van de wanhoop waartoe het besef van dien toestand haar had gebragt. Kortom, ik sprak lang, zeer lang, en liet geene enkele bijzonderheid onaangeroerd, welke ik meende eenigen indruk op het gemoed mijner toehoorders te kunnen maken. Ik deed het beter dan ik zelf dacht en was waarlijk welsprekend. De woorden rolden mij uit den mond, als ware ik een prediker geweest, een advocaat of een schoolmeester. Ik bezigde uitdrukkin-

gen, welke ik mij niet herinnerde ooit te hebben gehoord, en die zoo treffend waren, dat zij geleerdere menschen dan de ouders van FLIP zouden hebben geroerd. Ik werd dat alles eerst gewaar bij het einde mijner rede: KEUSTERS en zijne vrouw smolten in tranen.

Ik had naauwelijks gedaan met spreken, of de bazin stond op en liep de kamer uit. Zij kwam oogenblikkelijk terug. Zij had haren mantel om.

‘Komaan,’ sprak zij haastig, ‘kom, JAN!’

‘Waarheen?’ vroeg ik.

‘Naar MIE.’

‘Naar MIE?’

‘Seffens, toe seffens, kom! Ik wil bij haar blijven dezen nacht, morgen, geheel de week, indien het noodig is, tot dat zij gansch hersteld is. Ik laat haar niet meer alleen. Zoodra zij genezen is, morgen, als het kan zijn, komt zij hier in huis, blijft bij ons, wordt ons kind. Ik keer zonder haar niet weder.’

KEUSTERS viel zijne vrouw om den hals. Het was hem misschien in tien jaar niet meer gebeurd.

‘Ja, dat is het, ga, soos¹⁾, ga!’ sprak hij, ‘en breng ze maar gauw mede. Zij zal *zijne* vrouw, zij zal *mijne* dochter worden!’

Ik had den man op mijne beurt kunnen kussen. Ik bevredigde mij hem een paar woorden van goedkeuring toe te sturen.

Ik leidde moeder KEUSTERS naar de woning van MIE. Het

1) SSKA.

arme kind lag te bed met de koorts. Zij ijldde en riep gedurig om FLIP. Wij waakten bij haar den ganschen nacht. Tegen den morgen werd zij kalmer en viel in een gerusten slaap. Ik begaf mij naar mijn logement.

Toen ik des namiddags van de navigatieschool huiswaarts keerde, stond KEUSTERS aan zijne deur een pijpje te rooken. Tevredenheid blonk op zijn gelaat en de tabak smaakte hem, dat het mij zelven genoeg deed. Hij trad mij te gemoet, en:

‘Alles in orde!’ riep hij. ‘Zij is bij ons, zij is binnen! Wij zijn al vrienden, en zij blijft hier wonen. Kom, zeg haar een goeden dag: dat zal haar plezier doen.’

Ik ging MIE goeden dag zeggen. Ik vond haar met des stuurmans moeder in een vertrouwelijk gesprek. Zij zag er nog bleekjes uit; doch alles liet verhoppen, dat eerlang de liefelijke bloes van vroeger op nieuws hare wangen zoude kleuren.

V.**Ik leg mijn examen af. - Mijn zegepraal en hoe die door mijne vrienden werd gevierd.**

Ik haastte mij PASMANS en ROZEKEN, zoowel als KAAAT VAN DEN BRANDE, kennis te geven van de treurige gebeurtenis, die zoo blijde gevolgen had gehad voor MIE en de ouders van FLIP. De kaaskooper roemde hoogelijk wat hij mijn schoon gedrag noemde, en wenschte mij van ganscher harte *proficiat* met den uitslag, dien ik had verkregen. ROZEKEN prees mij niet met woorden, doch stuurde mij een blik toe vol van aandoening en zoo welsprekend, dat ik er meer konde in lezen dan al hare woorden zouden gezegd hebben, al hadde zij een ganschen dag gebezigd, om mijne *moedige* daad - gelijk haar vader het noemde - op te hemelen. En KAAAT VAN DEN BRANDE? Die kon van de historie niet zwijgen. Eer twee dagen verlopen waren, wisten al de bewoners niet alleen van de Huikstraat, maar

zelfs van de gansche wijk, wat ik voor FLIP en MIE gedaan had. Het kwam op den duur ter ooren van M. den kommissaris van politie, die een zijner agenten, een onderkommissaris, geloof ik, naar mijn logement zond, om verdere inlichtingen te nemen en mijn naam op te schrijven, benevens mijne hoedanigheden. De kommissaris wilde mij, deed hij zeggen, eene belooning doen geven door het Gouvernement, iets wat ik volstrekt onnoodig vond. Mijne handelwijze aan de Herenthalsche vaart was, dacht mij, zoo natuurlijk, zoo eenvoudig geweest, dat iedereen, in mijne plaats, hetzelfde zoude gedaan hebben. Wat mij verreweg het meest genoegen gaf, was, dat ROZEKEN, haar vader en KAAAT zich naar KEUSTERS begaven, om MIE en hare toekomstige schoonouders geluk te wenschen. Te dier gelegenheid knoopte ROZEKEN eene naauwe vriendschap aan met de strijkster, en beide meisjes bleven van toen af eene groote genegenheid voor elkaâr aan den dag leggen, zoo ernstig en zoo opregt als die, welke ik voor FLIP koesterde. Weldra konde er geene week meer voorbij gaan, zonder dat de eene der andere, al was het ook maar voor een uurtje, verscheidene bezoeken bragt.

Iets, waarin ik de familie uit het *Zeemans Welvaren* nog behulpzaam werd, was het overmaken van de blijde tijding aan mijnen vriend FLIP. Ik schreef zelf den brief in het bijzijn van zijne ouders, van zijn lief en van juffer PASMANS. Ik legde den stuurman alles hairklein uit, wat sedert zijn vertrek was voorgevallen, en verzocht hem zoo spoedig mogelijk weêr te keeren, daar niets zich thans meer tegen zijn huwelijk met MIE verzette. Ik schreef zoo roe-

rend en zoo schoon, dat zij er allen werden door getroffen, en verklaarden niet te begrijpen, hoe een jongen als ik die dingen zoo fraai, in zulke deftige woorden konde zeggen. ROZEKEN beweerde spottend, dat ik al te geleerd werd voor een zeeman en op den duur menigen *pennelikker* zoude beschamen. MIE bedankte mij en zegde, dat ik de spotternij van ROZEKEN niet ernstig moest opnemen, wat ik dan ook niet van zin was. Ik bestelde den brief aan een van mijne oude kameraden, een bootsman, die eerstdaags naar Philadelphia moest vertrekken. Het was naar die Amerikaansche haven, dat FLIP, gelijk ik vroeger vergat te zeggen, met de *Fanny* was gestevend, en de bootsman beloofde mij alles te zullen in het werk stellen, om den brief aan den regten man te brengen.

Na negen maanden vlijtig oppassen en leeren, achtte ik mij in staat mijn examen als opperstuurman of eerste luitenant voor lange zeereizen, gelijk men het aan land noemt, af te leggen. Ofschoon ik, naar het oordeel mijner professoren, een beslagen zeeman was geworden en een van die leerlingen, op wie zij te regte fier mogten zijn, liet ik niet na, mij eenige dagen op de gewigtige proef met zorg voor te bereiden. De uitslag, dien ik bekwam, was schitterend. Ik beantwoordde al de mij gestelde vragen op zoo voldoende wijze, dat de regters mij eenparig het *brevet* van eersten luitenant *met groote onderscheiding* toestonden, en mij aanspoorden er het gras niet te laten overgroeijen, dat is eerlang mij op nieuws bij hen aan te bieden, ten einde ook mijn examen voor den graad van kapitein af te leggen, iets wat ik hun stellig beloofde te zullen doen, nadat ik eerst als

stuurman eene reis of twee gedaan en weêr eenig geld - mijn spaarpot liep verre - zoude overgegaard hebben.

Een ongeluk komt nooit alleen, zegt het spreekwoord. Het zelfde zoude ik van het geluk hebben kunnen zeggen. Wjl een der regters mij in vleijende bewoordingen zijne tevredenheid betuigde over de merkwaardige vorderingen, welke ik in zoo luttel tijds gemaakt, en de luisterrijke wijze' waarop ik de proef doorstaan had, haalde de voorzitter van den jury, niemand anders dan de heer Waterschout zelf, een papier uit zijn zak, met een groot zegel bekleed, en begon het der vergadering voor te lezen. Dit papier was eenvoudig een besluit van Z.M. den Koning, waarbij aan den genaamden JAN SAVOIR, zeeman van de Antwerpsche koopvaardij, eene zilveren medalie werd verleend, voor den moed en de zelfopoffering, zegde het papier, waarvan hij in den loop der maand Junij van hetzelfde jaar blijken had gegeven, bij het redden eener vrouw uit de Herenthalsche vaart, met gevaar van zijn eigen leven. Ik stond te zien men kan niet meer. Ik had lang den politieagent, zijne boodschap en den heer kommissaris glad vergeten. Dat het mij nogtans uitnemend veel genoeg deed, min voor mij dan voor ROZEKEN en mijne andere vrienden, wil ik niet ontveinzen. Vooral voelde ik mij ten hoogste vereerd, dat Z.M. de Koning wel aan mij en het gebeurde met MIE had willen denken. Ook stond ik als verwezen, en begreep schier niets van de loftuitingen en de gelukwensen, waarmede de regters en verdere aanwezigen mij overlaadden.

Ik verliet de zaal en daalde de trap af van de Beurs, die

in de Beurzestraat uitkomt. Hier wachtte mij eene nieuwe betooging. De *Johanna* was sedert weinige dagen in de haven terug, en al de mannen van het schip, zelfs de matroos, die mij had vervangen, bevonden zich aan de deur. Zij hadden gehoord, hoe ik dien morgend de proef zoude doorstaan, en daar zij niet twijfelden of het examen zoude ter mijner eere afloopen, zoo waren zij gezamenlijk naar de Beurs gekomen, om mij in zegepraal af te halen. Een groot getal matrozen van andere Antwerpsche schepen hadden zich bij hen gevoegd. Zij hadden zelfs een paar speelluif en eene groote vaderlandsche vlag medegebragt. Dat gaf eene vreugde van belang, zoodra ik mij op de straat vertoonde. Al de hoeden en mutsen vlogen omhoog, er werd een drievoudig: *Hip! Hip! Hoera!* aangeheven, ik had niet genoeg aan mijne twee handen, om al degene te drukken, die naar mij werden uitgestoken, en de speelluif krabden: *Waar kan men beter zijn!* De bewoners der Beurzestraat wisten niet wat het moest beduiden en verkeerden vast in het geloof, dat een vreemde admiraal of minister de navigatieschool had bezocht, dien zijne landslieden benevens de overige matrozen, in de haven aanwezig, op eene grootsche wijze wilden vereeren.

Hoewel ik liever zoude gehad hebben naar PASMANS te kunnen snellen, daar de dubbelde blijde tijding te brengen, en ROZEKEN datgene te verklaren, wat mij zoolang reeds op het hart lag, zoo moest ik, willens of niet, voor het oogenblik van mijn voornemen afzien. Mijne oude makkers, mijne talrijke vrienden en kennissen deelden zoo regtzinnig in mijne vreugd, dat het zoude zonde geweest zijn hunne

voldoening, en die welke zij zich verder van hunne betooging beloofden, door mijne verwijdering te verminderen. Ten andere, was het te bezien, of zij mij alleen zouden hebben laten gaan. Ik moest dus van den nood eene deugd maken, bij hen blijven en eene betere gelegenheid afwachten. Weldra stelde de stoet zich in beweging. Voorop traden de speelluï, eene viool en een bas, dan de vaderlandsche vlag, gedragen door een boomsterken matroos, daarna ik en de mannen van de *Johanna*, arm aan arm op eene rei, ik natuurlijk in het midden, met de medalie van den Koning om mijn' hals aan een driekleurig lint, en ten slotte de matrozen der andere schepen. Zoo trokken wij naar het Schipperskwartier, gevolgd door eene menigte nieuwsgierigen en straatjongens, onder het spelen van de muziek. Overal waar wij voorbijgingen, openden de burgers hunne vensters of kwamen verwonderd aan de deur staan kijken, zonder te weten wat er gaande was. De nieuwsgierigsten voegden zich bij den stoet en volgden mede. Eer wij aan de Koepoortbrug waren, beliep het getal mijner vereerders tot duizend en nog meer. Voor de Konsulswoningen, welke wij op onzen weg ontmoetten, werd stil gehouden, gespeeld en *hoera!* geroepen, dat de vensterruiten daverden.

Wij gingen langs de Keistraat. ROZEKEN en PASMANS kwamen insgelijks aan de deur. Ik had wel naar hen willen vliegen en hun mijnen triomf aankondigen; doch er was geen middel toe. De mannen, die mij van weerszijde vasthielden, waren stevige jongens en wrongen mijne armen als in schroefijzers. Ik konde hen onmogelijk loslaten en moest mij bevredigen met mijne geliefde en haren vader vriende-

lijk goeden dag te knikken en toe te roepen. PASMANS, die, zoo wel als zijne dochter, raadde wat er gaande was, was als uitgelaten van blijdschap. Hij zwaaide zijne ottervellen *klak*¹⁾ zoo deftig in de hoogte, als de beste matroos. ROZEKEN had eene kleur als eene vlam. Men konde het duidelijk aan haar bespeuren, hoe zij niet de minst blijde was onder al de blijden, die mij omringden.

Wij kwamen in de Oudemanstraat aan en hielden stil voor mijn logement. Baas en bazin PEETERS, met hunne beste *spullekens*²⁾ gekleed, stonden gereed op den drempel om mij in te halen. De speelluif begonnen op nieuws: *Waar kan men beter zijn!*, de matroos, welke de vlag droeg, zwaaide ze eenige malen rond, de overigen herhaalden weêr *Hip! Hip! Hoera!* wijl al de mutsen en hoeden naar omhoog vlogen, en ik werd op de schouders van vier matrozen triomfantelijk mijn logement binnengedragen, voorgegaan door den baas en de bazin, gevolgd door al de mannen van de *Johanna* en eenige andere zeelieden, die tot mijne bijzondere vrienden en kennissen behoorden. Ik zoude bijkans vergeten te zeggen, dat uit het zoldervenster van mijn logement eene niet min groote vaderlandsche vlag wapperde, en dat al de bewoners van de Oudemanstraat, zonder uitzondering, op mijnen doortogt jubelden en juichten.

Gansch mijn logement had een feestelijk aanzien. De wanden der gelagkamer verdwenen onder kransen, groen en bloemen en heele hoopen vlaggen van alle natiën. Te midden van de zaal stond eene groote tafel gedekt, waaraan

- 1) Pet.
- 2) Plunjen.

voor het minst een dertigtal gasten konden plaats nemen.

Men schonk mij den eerewijn. Hierna begon het maal, dat, door mijne makkers besteld, door de zorg van vrouw PEETERS op eene voortreffelijke wijze aangelegd en bestierd werd. Ik had nooit aan zoo'n kostelijke tafel gezeten. Nogtans konde ik bijna niet eten: ik was te zeer ontroerd. Wijn ontbrak er niet. Het eenigste wat ik konde doen, was nu en dan een glazeken *bordeaux* proeven.

Bij het nageregt - want wij hadden zelfs een nageregt - stond een van de matrozen der *Johanna* regt en bood mij uit naam van de manschap eene allerfreaiste meerschuijen pijp aan met zilverbleslag. Een ander die eene schoone stem bezat, en zeer wel zong - NEEL BROUWERS was zijn naam: hij is later loods geworden, - hief een liedje aan, dat opzettelijk voor mij was gemaakt, en waarin zoowel mijn persoon, als mijne geleerdheid, als mijne zegepraal en mijne overige hoedanigheden hemelhoog werden geprezen. De andere gasten zongen het refrein mede in koor. Ik was zoo aangedaan, dat ik er als een krop van in mijne keel kreeg. Ik wilde antwoorden en allen voor zooveel goedheid en deelneming bedanken; maar kon geen geluid voortbrengen. Ik moest mij vergenoegen met de makkers, welke het digtst bij mij zaten, stilzwijgend teeken te doen, dat ik aan zoo vele eerbewijzen hoogstgevoelig was.

Thans begonnen de *gezondheden*. Eerst werd natuurlijk de mijne ingesteld. Ik had mij beloofd uiterst matig te wezen: ik zoude straks, wist ik, al mijne bedaardheid, al mijn verstand noodig hebben, om met PASMANS en ROZEKEN te spreken, en mogt zulks niet uit het oog verliezen. Ik

verloor het niet uit het oog; doch er kwamen zoovele gezondheden, en de eene volgde zoo snel op de andere, dat weldra mijn hoofd, benevens dat van al de overigen, aanving zwaar te worden.

Hadde ik er toen kunnen uitscheiden, welligt zoude een uurtje rust mij geheel *op mijne plooi*¹⁾ gebragt hebben. Dan, 't was voor alsnog onmogelijk daaraan te denken. Mijne vrienden vermaakten zich opperbest; er werd gezongen, gelagchen en gerookt; de gezondheden hielden niet op, en wij kregen het altemaal meer en meer voor onze *star*²⁾, ik vooral, die in den laatsten tijd het drinken had verleerd en mij ter naauwernood des Zondags, bij vader PASMANS, een enkel bittertje of een borreltje Schiedammer veroorloofde, en verder in de week nooit iets anders dan een glas Leuvensch bier.

Eerst tegen den avond liep het feest ten einde. Ik had het deerlijk *zitten*³⁾. Mijne gezellen wilden met alle geweld, dat ik met hen zoude medegaan, en nog een aantal herbergen, kroegen en katten bezoeken. Ik weigerde echter volstandig, en daar ik verzekerde, dat ik ergens eene dringende boodschap te verrigten had, namen zij eindelijk afscheid en lieten mij aan mijzelven over.

- 1) Op mijn gemak.
- 2) Wij werden altemaal meer en meer door den drank verhit.
- 3) Ik was dronken.

VI.**Verdere gevolgen van mijne zegepraal. - Ik gedraag mij op eene onbetamelijke wijze.**

Vrouw PEETERS, die bemerkte hoe ik meer dan genoeg gedronken had, ried mij naar mijne kamer te gaan en mij stilletjes slapen te leggen. Door den wijn bedwelmd, wilde ik naar haren wijzen raad niet luisteren. Het bezoek, welk ik bij PASMANS had af te leggen en welk het onthaal mijner makkers had verhinderd, speelde mij gedurig in het hoofd. De opgewondenheid, waarin ik, ten gevolge van het feest, mij bevond, in stede van mij af te schrikken, scheen mij integendeel uitmuntend geschikt, om mij moed te geven en de bedeesdheid te verminderen, welke het plechtige oogenblik der verklaring mij deed voorgevoelen. Ik begaf mij dus op weg naar de Keistraat.

Hadden de dampen van den wijn mijn verstand in huis

reeds beneveld, in de opene lucht werd mijn toestand niet beter. Integendeel, eer ik aan de Kalkbrug was gekomen, voelde ik mij meer verdwaasd, meer dronken dan ooit. *Voelde* is misschien het woord niet; want naarmate mijne duizeligheid toenam, kreeg ik minder het besef van mijn toestand en van de buitensporigheden, tot welke deze aanleiding konde geven. Ik zwijmelde wel niet, ik stond zelfs nog al vast op mijne beenen; maar daarom zag het er met mij nog niet beter uit. Ik was geweldig rood en al mijne bewegingen, de schittering van mijn' blik en de uitdrukking van mijne wezenstrekken gaven eenen staat van *geestelijke verheuging*¹⁾ te kennen, die mij een gansch ander mensch maakte dan ik gewoonlijk was, en mij een onbegrensd vertrouwen deed stellen in mijn kleinen persoon zoowel als in mijne verstandelijke vermogens. Mijne vroegere ingetogenheid, de blooheid, de vreesachtigheid, die in den laatsten tijd vooral mijne handelingen kenmerkten, telkens dat ik mij buiten den kring mijner dagelijksche bezigheden bewoog, hadden plaats gemaakt voor eene onbeschroomdheid, eene onbeschaamheid, eene driestheid, zal ik zeggen, die tot hiertoe zoo min in mijnen aard als in mijne gewoonten had gelegen. Zoo waren mijn gang en mijne houding thans alles behalve zedig en bedaard. Ik was fier als een paauw en stapte over straat met al de uiterlijke kenteekenen eens onmatigen hoogmoeds. De personen, die ik ontmoette, keek ik stoutweg onder den neus alsof ik aan *God en heel de wereld* had willen ruzie zoeken. Ik grimlachte gedurig en scheen alleman met eene

1) Opgewondenheid door den drank veroorzaakt.

soort van medelijden te beschouwen, waarin wel iets uittartends lag, en dat stellig mij de eene of andere onaangename bejegening op den hals zoude gehaald hebben, zoo ik verre had moeten gaan. Gelukkig moest ik dat niet, en had ik spoedig de woning van PASMANS bereikt, zonder erg schandaal te hebben verwekt.

Op het oogenblik, dat ik in den kaaswinkel aankwam, waren mijne opgewektheid, mijne duizeligheid en mijne stoutmoedigheid ten top gestegen. Ik, die anders nooit dan met eerbiedigen schroom het heiligdom, dat is het huis, binnentrad, alwaar de godin van mijn hart, dat is ROZEKEN, troonde, stapte ditmaal met opgeheven hoofde, onbeschaamden blik, luidruchtige taal en woest gebaar den winkel binnen, zoo fier *als ware keizer's kat mijne nicht geweest*. Een paar klanten, die zich juist deden gerieven, werden er door ontsticht en verwijderden zich in allerijl.

PASMANS stond achter de toonbank. Ik wilde al seffens met dronkeman's gemeenschap hem om den hals vallen. Half grimlachend, half verwonderd, duwde hij mij zachtjes van zich af.

‘Vader PASMANS,’ zeide ik op lossen toon, ‘wij zijn hier! Hier zijn wij, vader PASMANS! En nu zal de kat op de koorde gaan komen. Begrepen?’

‘JAN, JAN!’ dreigde hij hoofdschuddend en met opgeheven vinger. ‘Gij hebt uwe zegepraal wat te veel gevierd. Gij zijt niet teenemaal bij uwen *center*’¹⁾.

‘Wat het vieren betreft,’ hernam ik, ‘dat is waar, toe-

1) *Center*, van het Fransch *centre*, voor *verstand*.

komende schoonvader! Dat liet niets te wenschen; doch op mijn c e n t e r valt niets af te wijzen.’

‘Ik geloof nogtans, dat gij beter zoudt gedaan hebben dezen avond in uw logement te blijven en eerst goed uit te slapen,’ sprak hij weder. ‘Gij zijt het drinken niet meer gewoon, jongen! gij kunt er niet wel tegen.’

Die aanmerking stuitte mij tegen de borst.

‘Niet tegen!’ riep ik. ‘Zoo goed als de beste. Laat ze maar komen... Ik heb van daag mijne drie fleschkens binnen, en ge kunt het niet eens aan me zien.’

Hij haalde de schouders op:

‘Neen, het zoude de *kat* zijn¹⁾. Gij zijt een groote held...’

Die beweging en de woorden, welke derzelve beteekenis volledigden, vernederden mij en maakten mij lastig; ja, ik wist zelf niet, dat ik zoo dronken was, en in mijne onwetendheid nam ik het voor eene beleediging, dat hij mij zoo iets verweet.

‘Vader PASMANS!’ zeide ik al waggelend, ‘ik vergeef u uwe dwaling, omdat □ij mijn aanstaande schoonvader zijt, en omdat ik u in die hoedanigheid acht en eerbiedig. Nogtans raad ik u mij niet *knak* te maken, mij de gal niet te doen overloopen. Gij meent dat ik beschonken ben, en niet meer weet wat ik zeg; doch gij bedriegt u. Zie liever.....’

Zoo sprekend, stelde ik mij op één been te midden van den winkel en wilde, om te toonen, dat ik volkomen nuch-

1) Het zoude wonder zijn.

ter was, een paar malen ronddraaijen. Het gelukte mij echter niet, en eer ik eens rond was, had ik reeds een dozijn bollekens kaas van de planken geworpen, die tegen den muur waren bevestigd, zoodat die nieuwsoortige kan onballen over den vloer rolden, dat het een lust was om zien. Ik weerde mij dapper om de zonderlinge omwenteling tegen te gaan, en deed nog een ander dozijn bollekens bij de eerste tuimelen, en heel den winkel door bonzen. God weet wat zoude gebeurd zijn, zoo ik alleen ze had moeten meester worden. Gelukkig schoot PASMANS toe, of gansch zijn winkel ware er aan geweest, dat is al de overige kazen waren den weg van de eerste ingeslagen, al de koopwaar van ROZEKEN'S vader ware letterlijk in opstand gekomen.

‘Schei er uit, JAN!’ riep PASMANS, wyl hij zich haastte zijn rollend goed op te rapen en terug op de planken te stellen. ‘Schei er uit: gij zult nog ongelukken doen!’

‘Van mijn leven niet!’ was mijn fier antwoord. ‘Ik wilde alleen u bewijzen waartoe ik nog in staat ben, en dat gij ongelijk hebt te gelooven....’

‘Het is genoeg!’ hernam hij. ‘Ik weet wat er van is, en zoo ik u een goeden raad mag geven, ga dan stil naar huis en kom niet weêr voor morgen.’

‘Naar huis gaan! Niet vóór morgen weêrkomen! En waarom dat...?’

‘Omdat zulks het best is, wat gij doen kunt: gij zijt niet.... gelijk ge zijn moet, kameraad! en gij hebt uw bed noodig.... Ik herhaal het u, omdat gij niet wel zijt...’

‘Omdat ik niet wel ben..! Ik heb mijn bed noodig..! Dat zegt gij, vader PASMANS! maar ik niet, en gij zult mij

toelaten, met al den eerbied, dien ik u verschuldigd ben, te gelooven, dat ik het beter weet dan gij... Ik ben zeker, dat ROZEKEN zal van mijn gevoelen wezen.... Waar is die lieve engelin? Waarom komt zij niet? Gaat zij nog niet gaauw hier wezen?’

‘Het best is dat zij heel niet kome en u niet in een toestand zie, welke haar de gunstige gedachte zoude kunnen doen verliezen, die zij van u heeft en van uwe gedragswijze.’

De woorden *dat zij heel niet kome* troffen mij:

‘Zij zal, zij moet komen!’ riep ik, dat het tot op de straat klonk en de aandacht der voorbijgangers vestigde. ‘Ik heb lang genoeg gewacht. Ik ben hier voor haar, en wil haar zien, haar spreken of... Nu ja, of de duivel zal de kaars houden!’¹⁾

En ik sloeg met mijne vuist op de toonbank, dat de ruiten in de winkelkas rammelden, de voorbijgangers de deur naderden en de straatjongens voor het huis bijeenschaarden.

Op dit oogenblik ging de glazen deur van de woonkamer open en ROZEKEN verscheen. Hare bevreemding was zoo groot en stond zoo duidelijk op haar gezigt te lezen, dat ik er als het bewustzijn door wederkreeg. Dit gevoel duurde echter niet lang, en spoedig verviel ik weêr tot mijne vorige buitensporigheid:

‘Ziet gij wel, schoonvader! dat zij toch komt! Ik wist het: zij moest komen!’ riep ik op zegepralenden toon tot PASMANS, wyl ik hem tamelijk ruw op den buik klopte.

1) Of het zoude de drommel wezen.

Dat was te veel: hij werd ernstig boos. Hij deinsde een paar schreden achteruit, en:

‘ROOS! ga binnen!’ riep hij, ‘ga binnen, kind! JAN is geen mensch. Hij is zoo zat als een snep!’

De nieuwsgierigen voor de deur lachten mij vierkant uit; de straatjongens juichten van blijdschap. ROZEKEN wierp mij een blik toe vol weemoedige verwijten. Bij al mijne dronkenschap trof die blik mij onuitsprekelijk. Hij deed mij gevoelen, hoe ik zeer, zeer in hare achting had verloren.

‘ROZEKEN.....’ stamelde ik.

Ik wilde mij verschoonen, doch vond geene woorden. Ik stond daar als een steenen beeld.

‘JAN!’ zeide zij bedroefd en stil, naderde een stap, leî de hand op mijnen arm en bezag mij vlak in de oogen: ‘JAN! ga naar huis.....’

Meer zeide zij niet, doch het roerde mij tot tranen. Heel nuchter werd ik wel niet, doch ik kreeg min of meer het besef van mijn toestand, en van de ellendige rol, welke ik kwam te spelen. Ik boog het hoofd als een misdadiger, durfde naar haar noch haar vader opzien en rigtte mij al zwijmelend naar de straatdeur, om den winkel te verlaten.

‘Vader! hij mag niet alleen gaan,’ hoorde ik ROZEKEN zeggen.

De toon harer stem verried zooveel angst en droefheid, dat ik nog akeliger wierd.

‘t Is waar, kind!’ zeî de kaaskooper.

Hij verzocht een paar toegesnelde bureu mij naar huis te leiden. Deze namen mij onder den armen hielpen mij weg. Ik durfde aan geen vaarwel zeggen, zelfs aan geen omzien denken.

De twee buren bragten mij naar mijn logement; al de straatjongens volgden al zingend: *Hij is van de brug in het water ken gevallen, fal de ral de riere*¹⁾. Het was reeds valavond. In de Oudemanstraat waren de huizen van vele buren verlicht. Ik was zoo ontsteld, dat ik de kaarsjes en vetpotjes met groote domme oogen aanstaarde, zonder te begrijpen wat zij moesten beteekenen. Ze waren nogtans ter mijner eere ontstoken.

Als ik des anderdaags in den morgen opstond, na mijn roes te hebben uitgeslapen, had ik het gebeurde van den vorigen dag vergeten, namelijk van het oogenblik af, dat het drinken der gezondheden op mijne hersens uitwerksel had beginnen te krijgen. Nogtans herinnerde ik mij verwardelijk bij PASMANS te zijn geweest en tot hem en zijne dochter te hebben gesproken. Wat eigenlijk gebeurd was, bleef mij een raadsel, ofschoon ik meer dan een vol uur mijn brein afsloofde, om het terug in mijn geheugen te roepen. Bij slot van rekening had ik de overtuiging, dat ik mij in den winkel van de Keistraat niet fatsoenlijk en zelfs integendeel op eene onbetamelijke wijze had gedragen, zonder juist te beseffen tot hoeverre mijne buitensporigheid was gegaan.

1) Antwerpsch volksrefrein.

VII.**Liefdeverklaring. - Antwoord van Bozeken.**

Wat ik bij PASMANS had *uitgezet*¹⁾, vernam ik eerst twee dagen later en wel in de volgende omstandigheden:

Ik had dan, zoo als ik zeg, de overtuiging, dat ik, den avond na mijn exaam, eene dwaze rol bij den kaaskooper, en zelfs gedeeltelijk in het bijwezen van ROZEKEN, had gespeeld, zonder mij zelven juist rekenschap van mijne buitensporigheid te kunnen geven. Die overtuiging maakte mij zoo beschaamd, vernederde mij zoodanig, dat ik naauwelijks mijne huisgenooten, laat staan mijne geliefde en haren vader, durfde onder de oogen komen. Ook bleef ik twee volle dagen alleen op mijne kamer, ter prooi aan de kleinmoedigste overwegingen, aan de bitterste zelfverwijten. Ik konde mij niet genoeg vermannen, om op 't etensuur naar beneden te gaan, en had den moed niet mijnen huisbaas

1) Begaan.

of zijne vrouw te ondervragen, daar ik aan hunne ernstige *miene* wel konde zien, dat ik het zeer bont moest hebben gemaakt.

Den derden dag hield ik het niet langer vol. Ik stond gereed om hun uitleggingen te vragen, toen ik KAAAT VAN DEN BRANDE zag binnentreden.

‘Welnu, jongen!’ sprak zij, als wij alleen waren, ‘hoe gaat het? en hoe komt het, dat we u niet meer zien? Het is niet fraai, hoort gij? Ik, die hoopte dat gij mij ten minste iets van uwe zegepraal zoudt hebben verteld!’

Ik werd rood tot achter mijne ooren. Het woord *zegepraal* klonk mij tegen als eene bloedige spotternij. Ik stamelde een antwoord: wat ik zeggen wilde, wist ik zoo min als wat ik zegde.

‘Kom,’ zeide KAAAT, ‘ge moet u dat zoo zeer niet aantrekken. Wat gij gedaan hebt, is misschien noch schoon noch betamelijk, en het ware zeker beter geweest, zoo gij liever tot des anderendaags hadt gewacht, om u bij kozijn PASMANS aan te bieden; doch wat voorbij is, is voorbij, en eene misdaad kan men het eigenlijk niet noemen. Anderen, in uwe plaats, zouden misschien eveneens, wie weet, ligt nog erger gehandeld hebben. En dan, gij hebt spijt: ik zie het in uwe oogen, en een goed berouw doet, gelijk de pastoor zegt, de zwaarste zonden vergeven.’

Ik kreeg een weinig moed.

‘Zoo 't met berouw te herdoen ware,’ zegde ik, ‘dan zoude ik welhaast geholpen wezen; want ik verzeker u, KAAAT! dat ik mijnen misstap met de grootste opofferingen zoude willen boeten.’

‘Er is geene spraak van opofferingen hoegenaamd, en niemand vraagt die van u. Er is enkel *kwestie* van u op nieuws bij de PASMENSEN aan te bieden en uwe zaken weêr goed te maken. Zij zijn niet boos op u, dat kan ik u verzekeren, vooral de vader niet. Hij begrijpt, dat wat u is overkomen, aan den natuurlijken gang der dingen, aan uwe zegepraal zelve was te wijten. Uwe makkers hebben u willen eer aandoen op hunne manier, en gij zijt niet sterk genoeg geweest, om u binnen zekere palen te houden. Het is jammer, doch het kwaad is niet onherstelbaar. Wat duivekaters! men legt niet alle dagen zijn exaam af; men krijgt niet alle dagen eene medalie van den Koning.... En, nu ik daarvan spreek, wàar is de medalie? Waarom laat gij ze mij niet zien?’

Ik moest haar de medalie toonen. Zij vond ze bijzonder schoon, met de beeldtenis van Zijne Majesteit aan den eenen en mijn naam in gestrikte letters aan den anderen kant.

‘Het is toch eene groote eer,’ zegde zij, ‘niet alleen voor u, maar ook voor ons, en zelfs voor het geheele Schipperskwartier. Steek ze bij u, de medalie; gij moet ze aan ROZEKEN en PASMANS toonen: het zal geen kwaad doen, kom!’

‘Maar,’ vroeg ik bemoedigd, ‘wat heb ik dan altemaal aangevangen?’

Zij schoot in eenen lach.

‘Hoe!’ riep zij, ‘gij vraagt het aan mij! Gij weet het zelf niet! Dat is nog aardiger.’

En zij vertelde mij alles, gelijk ik het in het vorige kapittel heb verhaald.

‘U niet ziende komen,’ zoo eindigde zij, ‘ging ik naar PASMANS, om te vernemen hoe 't met u stond en hoe het op de Beurs was afgeloopen. Gij waart nog geene twee minuten de deur uit en kondet naauwelijks aan den hoek van de Oudemanstraat wezen. Kozijn was nog zeer ontsteld, en legde mij lang en breed uit wat in den winkel was voorgevallen, en hoe gij heel de straat in rep en roer hadt gebragt.’

En zij beschreef mij nogmaals het gansche tooneel. Bij al mijne schaamte moest ik er zelf om lagchen, vooral toen zij van het rollen der kaasbollekens sprak, van mijne vergeefsche pogingen om ze magtig te worden, en van mijn ronddraaijen op één been. KAAT lachte meê.

‘Gij ziet wel,’ voegde zij er bij, ‘het is zoo erg niet: *er zijn geene beenen aan gebroken*. Een paar woorden verontschuldiging, en alles is vergeten en vergeven, net alsof het nooit ware gebeurd.’

Dat was wel en goed, dat was toereikend, om mijne neêrslagtigheid te doen verdwijnen, maar niet mijne schaamte. Zij had mij van den kaaskooper gesproken, van zijne toegevendheid, en zijne welwillende stemming ten mijnen opzigte; doch zij had zich wel gewacht, een woord te reppen van zijne dochter, en het was voornamelijk dezer gestoordheid, welke ik vreesde.

‘En.... en ROZEKEN?’ vroeg ik.

‘Om u de waarheid te zeggen,’ zoo klonk haar antwoord, ‘ik zoude niet durven verzekeren, dat zij even gunstig gestemd is als haar vader, dat zij even ligtelijk u zal vergiffenis schenken. Ik denk integendeel, dat het u meerder

moeite zal kosten met haar klaar te komen. Doch, ik hoop..... In allen gevalle heb ik ook een woordje te zeggen, zoude ik peizen, en dat ik u niet in den steek zal laten, daar moogt gij staat op maken. Kleed u dus aan en ga mede. Ik zal beneden op u wachten.'

Zij verliet mij en ging naar beneden. Ik kleepte mij netjes *op zijn burgersch*¹⁾ en vervoegde mij bij haar. Wij begaven ons zamen op weg. Op de straat deed KAAT nog gedurig haar best, om mij moed in te spreken. Nogtans was het zeker niet zonder angst, dat ik op nieuw den kaaswinkel binnentrad.

Met PASMANS ging het, gelijk KAAT mij had voorspeld. Hij begon te lagchen, toen hij mij zag, en noemde mij schertsend een *plodde*²⁾ en een *zatlap*³⁾. Ik verschoonde mij zoo goed ik kon en reikte hem ten slotte de medalie over.

Wij bevonden ons in de woonkamer. Het was laat in den namiddag, en de plaats ontving, langs voren, maar een tweede licht, aangezien de dag er langs het groote venster en de glazen deur in kwam, die op den winkel zagen. Om de medalie meer op zijn gemak te bezigtigen, ging de kaaskooper naar voor, in den winkel, tot bij de straat. KAAT volgde hem, en liet mij met ROZEKEN alleen, na mij met een laatsten aanmoedigenden blik gewenkt te hebben, de gelegenheid niet te laten ontsnappen.

Zoo was dan het oogenblik gekomen, waarnaar ik maan-

- 1) In burgerdragt.
- 2) Plug.
- 3) Dronkaard.

den en maanden lang vurig had getracht, en dat al mijne pogingen, al mijn streven moest bekroonen of te schande maken. Ik zal niet zeggen, dat ik niet zeer den uitslag van het onderhoud duchtte, dat ik mij niet in de uiterste verlegenheid bevond. Het tegendeel is waar, en nog nooit waren mijne vrees, mijne onrust grooter geweest. Ik begreep echter, dat ik niet meer konde terugdeinzen, dat het hoog tijd werd mij ronduit te verklaren en mijne liefde in al hare uitgestrektheid te doen kennen aan haar, die er het voorwerp van was.

ROZEKEN zat aan den eenen kant der tafel stil te breijen, en scheen al hare aandacht op een enkel punt, haar werk, te hebben gevestigd. Ik had aan den overkant plaats genomen. Sedert mijn binnentreden had zij nog de oogen niet opgeslagen, nog geen enkel woord gesproken.

‘Hm! Hm!’ deed ik en bewoog mij op mijn stoel, in de grootste ontsteltenis.

Zij zag niet op, ging voort met breijen, zonder mij met een blik te verwaardigen, en handelde net als of ik niet daar geweest ware en als of hare witte kous noodzakelijk vóór den avond hadde moeten afwezen.

Ik beproefde eene heldhaftige poging, om mijne ontroernis magtig te worden en mij te vermannen.

‘Jufvrouw ROOS!’ zeide ik, ‘jufvrouw ROOS....!’

Ik konde niet voortgaan. De woorden wilden niet uit mijnen mond; mijne tong was als met lamheid geslagen. *Zij* bleef maar altoos strak voor zich op hare breikous zien. Dat deed al mijn moed weêr in mijne schoenen zinken. Ik beeldde mij in, dat zij danig boos op mij was, en, wel verre

van mijne verontschuldiging en de verklaring mijner gevoelens te aanhooren, mij niet eens wilde te woord staan. Dit denkbeeld pijnigde mij geweldig. Wederom kreeg ik er een krop van in mijne keel en mijne oogen schoten vol tranen. En toch moest ik eene laatste poging wagen.

‘Jufvrouw ROOS!’.... begon ik weêr, maar kon evenmin voort als de eerste maal. Ik meende te stikken.

De toon mijner stem verraadde zoo veel weemoed, zoo groot eene wanhoop, dat ROZEKEN er waarschijnlijk werd door getroffen. Zij hief het hoofdje en bemerkte mijne tranen. Ook hare oogen werden vochtig. Na mij een luttel tijds medelijdig te hebben aangestaard, zonder een woord te spreken, reikte zij mij hare kleine hand over de tafel heen. Ik vatte die hand, drukte ze zacht, en voelde hoe ze dien druk beantwoordde. Dat bragt schielijk een ganschen ommekeer in mij te weeg. Ik was dezelfde niet meer. Mijne vreesachtigheid verdween als bij tooverslag, mijne mismoeidigheid maakte plaats voor eene niet min groote blijdschap. Ik was verrukt en mijn blik werd vreugdestralend. Ik stond regt, ging naar den anderen kant der tafel, en viel voor het meisje op de knieën neder:

‘Kunt gij 't mij vergeven? zult gij mijn wangedrag van dien ongelukkigen avond vergeten?’ vroeg ik smeekend de handen tot haar uitstrekkend.

Mijne nadering, mijn knieval waren zoo schielijk op den gewisselden handdruk gevolgd, dat ROZEKEN den tijd niet had gehad die te beletten. Ik was aan hare voeten, vooralleer zij hare ontroernis had kunnen overmeesteren. Zij kleurde sterk, stond insgelijks regt, en riep schier beangstigd:

‘Sta op, JAN!... In 's Hemels naam, sta op!... Zoo vader.... zoo nicht u zagen.... Wat zouden zij denken, groote God!’

‘Dat is mij gelijk! Zij mogen denken, wat zij willen; doch opstaan doe ik niet, vooralleer gij hebt gezegd, dat gij mij vergiffenis schenkt.’

En ik bleef geknield.

‘Ja! Ja!’ riep zij. ‘Ik schenk ze u.... Ik vergeef u, maar sta regt!’

Ik stond regt. Zij bedaarde.

‘Ik vergeef u, doch op ééne voorwaarde,’ zei ze, half grimlachend, half pruilend.

‘O ik onderwerp mij aan uwe voorwaarde,’ riep ik geestdriftig, ‘ik neem ze aan, welke zij ook zij. Spreek op; zeg vrij wat gij verlangt. Hoe groot, hoe zwaar uw eisch ook moge wezen, ik beloof stellig, dat ik er aan wil voldoen. Zeg, wat verlangt gij....’

‘Dat gij mij uw woord geeft, u nimmer in den drank te buiten te gaan.’

‘Ik beloof het van ganscher harte!’

En ik hief plegtig de hand omhoog, waarmede ik een van hare blanke, poezelige handjes, van hetwelk ik mij op nieuw had meester gemaakt, niet drukte.

‘Is het ernstig gemeend?’

‘Wil ik er een duren eed op zweren?’

Zij leî de hand, die zij vrij had, op mijnen mond.

‘Neen,’ zegde zij, ‘zweer niet: uw woord is mij genoeg.’

‘Anders.... Gij hoeft maar te spreken....’

En ik kuste het handje, dat voor mijnen mond was ge-

plaatst. Sterker blozend trok zij het terug, zoo wel als datgene, welk ik vasthield, en zei:

‘Welnu, zit neêr hier bij mij, en laat ons praten.’

Ik liet het mij geen tweemalen zeggen. Ik schoof mijn stoel bij en zat neêr. Wij koutten. Wat ik haar zegde, kan de lezer raden. Hoe ik 't haar zegde, verstond ik zelf niet; doch ik bemerkte, hoe, wijl ik sprak, en haar de geheimste gevoelens van mijn hart blootlegde, zoodat zij in hetzelfde als in een open boek konde lezen, haar liefelijk gelaat nog herhaalde reizen met een zacht rood overtoog; hoe zij mij meesttijds met een zoeten grimlach aanhoorde, waarin geheel een leven van gelukzaligheid voor mij lag opgesloten. Zij scheen met zeer veel welgevallen te luisteren, toen ik haar uitlegde, hoe de liefde, welke ik, bij mijn eerste bezoek reeds, voor haar opvatte, mij deed besluiten van levenswijze te veranderen, te gaan leeren, kortom naar middelen te zoeken om mij tot haar te verheffen, en hoe diezelfde liefde mij telkens weêr nieuwen moed en nieuwe krachten had geschonken, als de zwarigheden en de hinderpalen, die ik ontmoette, mij afschrikten. Zij weende, toen ik haar verhaalde hoe ongelukkig ik mij had gevoeld, gedurende den korten tijd, dat ik op neef VAN DEN BERG was jaloersch geweest. Zij bewonderde mij eindelijk, toen ik vertelde, hoe ik met KAAT had afgesproken, haar, ROZEKEN, niets van mijne liefde te reppen, vooralleer ik mijn exaam had afgelegd en door mijne geleerdheid harer waardig was geworden. Ik herhaal het, ik begreep niet hoe ik 't haar zegde; doch welsprekend was ik ook deze reis, want toen ik eindigde, lachte en weende zij ten zelfden tijde, zag mij

met oogen aan, waarin de innigste teederheid mij tegenblonk, kwam tot mij, sloeg haren arm om mijnen hals, en neigde haar engelenkopje op mijnen schouder.

‘Welnu, ik ook,’ lispte zij zoo zacht, dat mijn oor het naauwelijks konde vernemen, ‘ik ook, JAN! bemin u, en heb u bemind van het eerste oogenblik, dat ik u zag.’

Ik verloor bijna mijne bezinning, en drukte vol heilige aandoening den eersten kus der liefde op haar schoon gelaat. Zij beantwoordde dien kus, en in zalige verrukking stonden wij, de armen omstrengeld, in het midden van het vertrek, zonder verder aan PASMANS, aan KAAAT of iets anders te denken, geheel door het gevoel bemagtigd, dat ons beider ziel overstroomde, en ons met bovenaardsche vreugd vervulde.

De stem van ROZEKEN'S vader deed ons ontwaken.

‘Bravo! Bravo!’ riep hij vrolijk ‘dat heet spreken!’

Wij blikten op: hij stond grimlachend voor ons; KAAAT zag er niet min vergenoegd uit.

‘En wanneer gaat het nu door? wanneer de bruiloft?’ vroeg PASMANS. ‘Want lang mag het niet duren, hoort gij, kinderen! Het heeft mij al fel geërgerd, dat JAN niet eerder sprak, en nu gij het zamen eens zijt, moet er maar kort spel mede gemaakt worden.’

KAAAT was ook van dit gevoelen. Wat mij betreft, ik durfde niets zeggen. Ik wilde ROZEKEN laten spreken, en zocht in haren blik te lezen, hoe zij er over dacht, iets wat vrij moeilijk was, daar zij, sedert haar vader ons verraste, het nog niet gewaagd had de oogen naar mij op te slaan en zich vergenoegde als een kriekskén te blozen.

‘Welnu, kind! wat is het?’ ging PASMANS voort. ‘Wij wachten op uw antwoord; want JAN, ik zie het wel, zal een voortreffelijk echtgenoot wezen: hij durft *zijn* gevoelens niet uiten, voor dat zijne *vrouw* het *hare* heeft doen kennen.’

‘Vader!’ zei ROZEKEN en hare stem werd vaster naarmate zij sprak - ‘vader! JAN weet dat ik... hem *gaarne zie*... zoo gaarne als hij mij. Dat is voor alsnog genoeg. Ik heb hem daar even eene voorwaarde gesteld, en alhoewel ik mij op zijn eerlijk woord betrouw, als op dat van een braven zeeman, zoo wil ik hem nogtans zijn proeftijd laten doen, als hij’ - en zij wendde zich vriendelijk lonkend tot mij - ‘als hij er vrede mede heeft. Ik hoop dat hij er zal vrede mede hebben, en ik zal er hem, zoo mogelijk, nog meer om beminnen. Dat zal hem het houden van zijn woord verligten. En dan,’ voegde zij er zacht spottend bij, ‘ik zoude wel graag met een stuurman, doch liever nog met een kapitein trouwen.’

‘Dat blijft gezegd!’ riep ik, wjl ik de lieve, ondanks haar tegenstribbelen, aan mijn hart drukte. ‘Wij trouwen niet voor dat ik kapitein ben; maar dan ook geene maand, geene week later.’

‘Geene week!’ herhaalde ROZEKEN. ‘Niet waar, vader?’

‘Welaan, wij zullen nog eens toegeven,’ antwoordde hij lagchend. En zich tot KAAT wendend: ‘Ik zag het liever anders, zoowel als gij, nicht!’ voegde hij er bij, ‘doch ik heb tot hiertoe al gedaan wat zij wilde. Het is eene kwade gewoonte, waarvan ik niet meer los kan, en waarvan ik zelfs in dit geval niet los wil, daar ik wel zie, dat JAN niet beter vraagt dan ze op zijne beurt aan te nemen.’

KAAT VAN DEN BRANDE keurde eindelijk ons besluit goed. Ik zoude eene reis als stuurman doen, dan mijn exaam als kapitein afleggen, en seffens daarna zouden wij trouwen. Het spreekt van zelf, dat er werd onder verstaan, dat ik middelerwijl zooveel bij PASMANS aan huis zoude verkeeren, als met het behoud van ROZEKEN'S goeden naam zoude mogelijk wezen. Om te beginnen, bleef ik even als KAAAT bij den kaaskooper het avondmaal gebruiken, en zaten wij nog lang nadien met aangenamen kout den tijd te korten.

VIII.**Ik vertrek als stuurman en keer als kapitein weder. - Ik vind de familie Keusters vermeerderd. - Plannen voor de toekomst.**

Omtrent eene maand nadien, vertrok ik als eerste stuurman met de *Johanna*. Kapitein DELE had zich niet te beloven gehad van den persoon, die FLIP KEUSTERS was opgevolgd. Toen hij den uitslag van mijn exaam vernam, kwam hij zelf naar mij, om mij de plaats aan te bieden. Volgaarne sloeg ik den koop toe, ofschoon ik ligt een ander, ja wat meer is, een grooter schip had kunnen krijgen. Doch ik had, dat laat zich begrijpen, zekere voorliefde voor de *Johanna*: zij was immers het vaartuig, waarop ik mijn leertijd had gedaan, FLIP weêrgevonden en zoo vele jaren geleefd. Daarbij waren de gezagvoerder en de manschap voor mij eene soort van familie. Ik haastte mij dus mij bij mijne oude makkers te vervoegen, die met groot genoegen mij terug in hun midden zagen verschijnen en dit genoegen op velerlei wijzen aan den dag legden.

Wij hadden eene lange reize te doen. Wij moesten naar Callao eene lading guano halen, en namen uit Antwerpen eene groote hoeveelheid stukgoederen voor Rio Janeiro, Buenos-Ayros en Valparaiso mede. Onderweg werd kapitein DELE ziek, en ik zag mij verpligt het bevelhebberschap in zijne plaats te bekleeden. De staat des kranken verergerde meer en meer, en eer wij ter onzer eindbestemming waren aangekomen, overleed de brave zeeman ondanks onze zorgen, zoodat ik voor goed zijne plaats voor heel den duur der reis moest innemen. Het eenigst wat mij daarbij hinderde, was, dat ik niemand bij de hand had om mij als stuurman te vervangen. Geen enkel onzer mannen, zelfs de bootsman niet uitgezonderd, was in staat mij behoorlijker wijze bij te staan, of de *Johanna* te besturen. Gelukkig trof ik te Callao een knappen jongen aan, een Antwerpenaar, die vroeger nog in de hoedanigheid van stuurman aan boord van een Belgisch vaartuig had gevaren. Hij had, ik weet niet om welke reden, twist gekregen met zijn kapitein, had zijn schip met dezès toestemming verlaten, en was te Callao gebleven, alwaar hij een post had bekomen, in de bureelen van eenen koopman der plaats, die hem om zijne schrandereid en zijne werkzaamheid zeer lief had gekregen. Hij was zeer blijde de terugreis onder mijn bevel te kunnen doen, waarom ik hem dan ook maar spoedig in dienst nam, iets waarvan ik mij nooit heb te beklagen gehad, daar hij al den tijd dat wij te zamen voeren - en wij deden later nog al eenige reizen, - zich opperbest gedroeg, en mij alle reden gaf, om hem veeleer als vriend dan als ondergeschikte te behandelen.

Zoolang ik zonder stuurman was geweest, had ik de han-

den zoo vol werks gehad, dat aan het voortzetten mijner studiën niet te denken viel. Thans, daar ik het minder druk had, begon ik er mij weêr uit de volle borst op toe te leggen, ten einde bij de terugkomst te Antwerpen voor mijn exaam als kapitein berekend te wezen. Onze lading was nog niet gereed, toen wij te Callao aankwamen, en er verliepen volle zes weken, vooralleer wij ze aan boord kregen, zoo dat ik tijd had in overvloed. Ik had mijne leerboeken en mijne aantekeningen van de navigatieschool op reis medegenomen en benuttigde dien tijd zoo wel, dat ik nog voor ons vertrek uit Callao, al wist wat ik weten moest om de tweede proef op eene niet min schitterende wijze door te staan als de eerste. Er bleven mij nog slechts eenige kleinigheden te overzien, welke ik gemakkelijk op de terugreize konde aanleeren.

Wij gingen eindelijk onder zeil. Vijf maanden nadien kwamen wij op de reede van Antwerpen aan. Een half uur later liet ik mij naar den wal roeijen, om eerst mijne beminde en haar vader, daarna KAAAT, de KEUSTERSEN en MIE OFFERMANS te gaan groeten. De twee eersten stonden mij aan de kaai af te wachten. Door tegenwinden hadden wij ons genoodzaakt gezien eenige dagen beneden de rivier te blijven liggen. Dat hadden zij door de gazet vernomen. De loods, die de *Johanna* opbragt - een vriend van PASMANS - had dezen verwittigd, vooralleer van Antwerpen te vertrekken, om bij ons aan boord te komen. Hij had er bijgevoegd, dat wij spoedig voor de stad zouden zijn. Zulks had den kaaskooper en zijne beminnelijke dochter in staat gesteld, zich in tijds naar de Werf te begeven, en zich aan de kaai te

bevinden juist op 't oogenblik, dat wij het anker wierpen. Toen hadden zij nog een poosje gewacht, en eene boot zien van den schooner steken, waarin ik - zij twijfelden er niet aan - voorzeker moest wezen. Zij hadden juist geraden, en ziedaar hoe het kwam, dat zij de eerste personen van kennis waren, die ik bij mijne landing aan het Kranenhoofd ontmoette.

Men verbeelde zich al het aangename van ons wederzien. Ik geleidde ROZEKEN aan mijnen arm naar huis en was al veel fierder op die eer dan op den titel van kapitein, welken de omstandigheden mij hadden toegeworpen. Wat ROZEKEN en PASMANS betreft, ik geloof dat zij insgelijks veel minder prijs aan mijnen nieuwen graad dan aan het geluk van de wederontmoeting hechtten. Zulks belette niet, dat de kaaskooper bij elken bekende, dien wij onderwege tegenkwamen, stil hield, om hem met welgevallen te spreken van zijn aanstaanden schoonzoon JAN SAVOIR, een voortreffelijken jongen, die als stuurman vertrokken, als kapitein den schooner *Johanna* behouden in de haven had teruggebracht, en om zijne opmerkzaamheid daarop te vestigen, dat wij - ROZEKEN en ik - een zeer fraai paar zouden wezen.

Ik had mijne liefste na eene zoo lange afwezigheid nog al veel te vertellen. Dit begreep KAAT VAN DEN BRANDE, die spoedig verwittigd, niet minder spoedig naar de Keistraat kwam gelopen en PASMANS onder allerlei voorwendsels dwong ons een geruimen tijd alleen te laten. Dien tijd gebruikte ik, om mijne schade met vrijen in te halen, en de verloren dertien maanden - zoo lang had de reis wel geduurd - in te winnen. Een vol uur hadden mijne bemin-

de en ik reeds zamen gesproken en nog waren wij op verre na niet uitgepraat. Wat wij malkaâr eigenlijk vertelden? Ja, dat ware moeilijk te zeggen en het zoude van weinig belang zijn voor den vriendelijken lezer, die 't overigens gemakkelijk kan raden. Genoeg, ik zag ROZEKEN en ROZEKEN zag mij niet liever - zulks ware onmogelijk geweest, - doch wij durfden elkander thans meer regtuit bekennen, hoeveel wij de een van den anderen hielden, hoe duurbaar wij elkander geworden waren.

PASMANS en KAAAT kwamen ons vervoegen en ik moest breed van de reis ophalen. Of het alles met belangstelling werd aanhoord! Tot de minste bijzonderheden deden zij mij soms driemaal herzeggen. Ofschoon zij kapitein DELE nooit bijzonder hadden gekend, zoo wisten zij toch door mij, dat hij een zeer braaf overste was geweest, waarom zij ook zijnen dood - bij al dat die de oorzaak was mijner snelle bevordering - zeer betreurden.

Ik vroeg naar de familie KEUSTERS. Zij konden er mij niet veel verblijdends van verhalen. MIE OFFERMANS was in de kraam gekomen van eenen frisschen dikken jongen, die sprekend zijn' vader, en zelfs een weinig zijn' grootvader geleck. De verlossing was gelukkig geweest, MIE spoedig hersteld, en vader en moeder KEUSTERS waren met den kleinen JAN terdege in hunnen schik. Zij hadden het jongskens JAN genoemd, naar mij; want ik had moeten peter zijn - dat was zoo afgesproken - en daar ik op reis was, hadden zij vader KEUSTERS voor *peter lap*, dat is plaatsvervangenden peter, genomen. Vrouw KEUSTERS was meter geweest.

Dat alles was niet bedroevend, gelijk gij ziet; doch met tijding van FLIP zag het er anders uit. Niet alleen had hij tot hiertoe niets van zich laten hooren, noch op den brief, dien ik hem schreef, geantwoord; maar zelfs liep het gerucht in het Schipperskwartier dat hij in het Kanaal was omgekomen. Men zegde dat hij in een storm, weinige dagen na zijn vertrek uit Antwerpen, was over boord geslagen, en dat de mannen van den Amerikaanschen driemast verder niets meer van hem hadden vernomen. Een matroos, die beweerde het te New-York te hebben gehoord, van een Yankeeschen kapitein, kersvers van Philadelphia gekomen, had die treurige mare te Antwerpen aangebragt. In het *Zeemans Welvaren* had men dezelve, hoezeer de burens zich in acht namen, op den duur toch vernomen. Ik laat u oordeelen over de droefheid van MIE en FLIP'S ouders. 't Is waar, dit sterfberigt werd later door een anderen matroos onzer haven tegengesproken. Deze hield staande, dat mijn vriend te Philadelphia een reeder had aangetroffen, die vroeger te Antwerpen gewoond hebbende, bijzonder met Antwerpsche varensgezellen ophad. Die reeder had FLIP een zijner beste schepen toevertrouwd, en daar de man een uitgebreiden handel met China dreef, zoo was de matroos, die zulks vertelde, van gevoelen, dat mijn voormalige stuurman, kort na zijne aankomst te Philadelphia, een togt naar het Hemelsche Rijk had ondernomen. Ongelukkig had de matroos zoo min den naam van den reeder als dien van het schip, waarop FLIP, volgens hem, het bevel moest voeren, weten op te geven. KEUSTERS had zich tot den Konsul der Vereenigde Staten gewend, en die had beloofd ijverig naar

het verblijf van den jongen uit het *Zeemans Welvaren* te doen uitzien en de ingewonnen berigten aan den baas over te maken; maar tot hiertoe had men langs dezen weg nog niets vernomen. Intusschen was MIE OFFERMANS van mijn petekind bevallen.

Daar het reeds laat begon te worden, besloot ik mijn bezoek bij de KEUSTERSSEN tot des avonds uit te stellen, en het overige van den dag te besteden om den reeder der *Johanna* te spreken en verder de boodschappen te verrigten, welke een kapitein, bij zijne aankomst, in het belang van vaartuig en lading, heeft af te doen. Ik nam dus afscheid van mijne vrienden, na beloofd te hebben vóór den avond weêr te keeren. ROZEKEN wilde mij bij KEUSTERS vergezellen.

Mijn reeder ontving mij opperbest. Hij betuigde mij zijne tevredenheid over de wijze, waarop ik mij in mijn bevelhebberschap had gedragen, versprak mij eene goede belooning, geëvenredigd aan de dienst, welke ik hem had bewezen, en bood mij ten slotte aan het bevel over de *Johanna* te blijven voeren. Hij stelde mij enkel tot voorwaarde, dat ik mijn exaam als kapitein zoude doen. 't Was niet voor hem: hij had dat niet noodig, zegde hij, om van mijne bekwaamheid overtuigd te wezen; maar in mijn eigen belang, en omdat het mij in de openbare achting zoude doen winnen, mogt ik het niet nalaten. Ik verklaarde, dat het mijn vast voornemen was, bedankte hem voor zijne gunstige denkwijze ten mijnen opzichte, en vertrok.

Hierna ging ik bij de weduwe van wijlen mijnen kapitein eens aanloopen. Zij had de droevige tijding ontvangen eene maand te voren, door de tusschenkomst van onzen Konsul

te Callao, bij wien ik, onmiddellijk na onze aankomst in die haven, mijne verklaring was gaan afleggen. De arme vrouw zag mijne komst met groot genoegen, ondanks hare droefheid. Ik deelde haar al de omstandigheden van DELE'S dood mede, welke zij van de eerste tot de laatste verlangde te kennen.

Ik keerde aan boord terug zoodra ik mijne overige boodschappen had afgedaan. Wij bragten de *Johanna* in den Bassin, en vóór den avond nog bevond ik mij weder in de Keistraat.

Ik ging met ROZEKEN naar KEUSTERS. Zij waren er bijna al zoo blijde mij te zien, als bij PASMANS. De kleine jongen *trok*¹⁾ inderdaad wonderwel *op* FLIP: hij was zijn vader *gewisseld en gedraaid*²⁾. MIE zag er goed uit, en of vader en moeder KEUSTERS veel van haar hielden, moest ik niet vragen. Zij waren voor haar alsof zij van jongs af bij hen had gewoond, en eene eigene dochter hadden zij niet liever kunnen zien. KEUSTERS was zoo *zot als een musch*³⁾ met zijn kleinzoon. Hij droeg hem gansche dagen op den arm, en beweerde dat de schalk hem al zeer goed kende, ofschoon het jongskens, toen pas eenige maanden oud, nog geen *bewoud*⁴⁾ had, om hem te bezien.

Wij spraken bijna uitsluitelijk van FLIP. Ik bewees dat de matroos, die het gerucht van zijnen dood had verspreid, een groote domkop moest wezen. FLIP was met eenen

- 1) *Op iemand trekken*, iemand gelijken.
- 2) Was zijns vaders evenbeeld.
- 3) Hield dol veel van hem.
- 4) Nog bijna de magt niet had hem te bezien.

koffer aan bood van de *Fanny* gegaan, dat was zeker. In dien koffer moest zich, gelijk dat bij alle zeelieden de gewoonte is, een brief bevinden aan het adres van zijne nabestaanden, voor het geval dat hij op zee zoude verongelukken, en waarin hij zelf hun zijn overlijden meldde. Die kist nu zoude de kapitein der *Fanny* niet nagelaten hebben naar Antwerpen terug te zenden, indien de stuurman werkelijk, gelijk men beweerde, door eene baar over boord ware geslagen geworden. Daar echter zoo min de ouders van *flip* als MIE OFFERMANS ooit het minst van koffer of brief hadden te zien gekregen, zoo kon, aldus besloot ik, den stuurman onmogelijk het ongeluk overkomen zijn, waarvan de matroos gewaagde.

Die redenering versterkte onze vrienden nog meer in hunne hoop, en gaf hun de overtuiging, dat FLIP niet dood was en eerlang zoude wederkomen, of ten minste van zich laten hooren. In afwachting nam KEUSTERS het besluit, den Konsul der Vereenigde Staten geene rust te laten vóór hij inlichtingen had ingewonnen, en beloofde ik, van mijnen kant, alles in het werk te stellen, om het verblijf en den toestand mijns boezemvriands op te sporen.

In de Keistraat bleven wij dien avond zeer laat bijeen. Wij koutten lang, overlegden wat ROZEKEN en mij nu te doen stond, en maakten plannen voor de toekomst zoo schoon en zoo verblijdend, dat wij, konden deze eens verwezenlijkt worden, als engelen op de aarde zouden leven. Vooreerst wilde ik mijn exaam als kapitein afleggen. Kort daarop zoude de bruiloft volgen. De *Johanna* moest op nieuws gekalfaterd en beslagen worden, zoodat wij

niet zoo spoedig zouden in zee gaan, en dan toch maar voor eene kleine reis, naar Napels, alwaar wij glas en nagels zouden brengen, om met eene lading vijgen en oranieappels terug te komen. De wittebroodsweken, dat is den eersten tijd van ons huwelijk, als, gelijk men zegt, *de speelman op het dak zit*, zoude ik dus al vast te Antwerpen kunnen doorleven. Dat de speelman bij ons zeer lang, en zelfs altoos op het dak zoude zitten, was voor mij zoowel als voor ROZEKEN eene uitgemaakte zaak. Na eene korte scheiding zouden wij op nieuws vereenigd wezen, en later.... Nu ja, later zouden wij zien. In allen gevalle was mijn voornemen niet in de eerste jaren aan het zeemansleven vaarwel te zeggen, en ROZEKEN zelve gaf mij daarin volkomen gelijk. Zij zegde altoos, dat ons vak een van de schoonste, nuttigste en eervolste is, waarop een man zich kan toeleggen, vooral wanneer hij eens het tot den graad van kapitein heeft gebragt. Het denkbeeld, dat men op zee kan sterven, schrikte haar niet af. ‘Als dat uw lot is, als de Algoede het zoo heeft beschikt,’ zegde zij, ‘dan moet gij er u in getroosten, en men kan aan land zoo schielijk sterven als op zee.’ PASMANS en KAAAT VAN DEN BRANDE waren niet teenemaal van dit gevoelen. Zij kwamen voor den dag met de spreuk: *Schuw de plaatsen waar de plagen vallen*, en meenden dat er op zee vrij meer plagen zijn dan aan land. Verder beweerden zij, dat een zeeman zelden *een ouden top scheert*¹⁾, tenzij hij het verstand hebbe in tijds zijn ontslag te nemen. Wij lieten hen

1) Oud woordt.

zeggen, en bleven bij ons besluit, waarin zij overigens gereedelijk toestemden. Het eenigste wat PASMANS besprak, was, dat wij, na hem, van den handel in kaas niet zouden afzien. Hij had in dien handel een deftig bestaan gevonden en tevens een aardig fortuintje gewonnen. Het was dus natuurlijk, dat hij er aan hield. Wij beloofden zijnen wensch te gehoorzamen. Ik ging verder en versprak mijn afscheid van het zeemansleven te nemen, zoodra hij niet genoeg meer *uit de voeten zoude kunnen*¹⁾, om zijne zaak behoorlijk voort te zetten. Gelukkig was hij nog frisch en gezond en konden er vele jaren verlopen, eer er ernstig moest worden aan gedacht, hem in den kaaswinkel te vervangen.

Hoe wonderlijk toch de wegen zijn der Voorzienigheid en op welke zonderlinge wijze zij ons soms daar brengt, alwaar zij ons hebben wil! Hadde ik PASMANS zijn vollen zin gegeven, ik had van toen af van het varen afgezien, en FLIP zoude voor altoos voor de zijnen zoowel als voor ons verloren zijn geweest, terwijl nu... Doch het zal goed zijn het vervolg van zijne geschiedenis en de mijne tot een ander hoofdstuk uit te stellen.

1) Niet meer in staat zoude wezen.

IX.**Ik ben getrouwd. - Flip komt niet weder. - Ik moet naar Rio Janeiro.**

Veertien dagen later legde ik mijn exaam af als kapitein voor overzeesche reizen. Ik verkreeg een niet min gunstigen uitslag als bij mijne eerste verschijning voor den jury. Mij werd wederom de *onderscheiding* toegekend, altoos met eenparige stemmen. Ik zal nimmer vergeten, wat ik gevoelde, toen de heeren examinatoren mij met den deftigen titel van kapitein begroetten en mij geluk wenschten, regtuit verklarende, dat zij mij geroepen dachten om de koopvaardij de gewichtigste diensten te bewijzen door mijne kennissen en mijne ondervinding. Onwillekeurig wierp ik een terugblik op mijne eerste jeugd, op mijne jongelingsjaren en op mijnen manbaren leeftijd, en zegde mij, dat de mensch wezenlijk veel vermag, wanneer hij zich de moeite getroost ernstig te *willen*, en dat in vele gevallen het gezegde *willen is kunnen*, of *men kan wat men wil*, niet zoo zeer eene wonderspreuk is, als men soms wel geloof. Het

ongeluk is, dat men niet dikwijls genoeg wil, en 't zijn meesttijds enkel de lieden die *moeten* willen zoo als ik, welke eindigen met te beseffen, dat zij werkelijk kunnen, en die ten slotte hunnen weg maken. Zonder mijne liefde voor de dochter van PASMANS, zonder het verlangen voort te komen mij door die liefde ingegeven, leerde ik lezen noch schrijven, volgde de lessen niet der navigatieschool en bleef naar allen schijn een arme dompelaar, gelijk KAAT VAN DEN BRANDE vroeger te regt aanmerkte. Zoo ik thans mij in mijne eigene oogen en in die van anderen had weten te verheffen, indien ik uit den nederigen stand was opgeklimmen, tot welken ik door mijne geboorte en het gebrek aan onderrigt scheen veroordeeld, dan was het enkel wijl die liefde mij de noodzakelijkheid had doen bevroeden ernstig te *willen*.

Daar wij niet twijfelden aan den uitslag van mijn tweede exaam, hadden wij onze huwelijksgeboden op voorhand doen afroepen, zoodat wij in de volgende week konden trouwen. Vooralleer wij ons naar het stadhuis en naar de kerk begaven, liet ROZEKEN mij, in 't bijwezen van al onze vrienden, dit regt wedervaren, dat ik mijne belofte trouw had nagekomen en mij niet eene enkele maal had overgegeven aan de dronkenschap, waarvan zij terecht voor mij en voor haar zelve de gevolgen vreesde. Zij had mijn gedrag te Antwerpen gezien en voor het overige, dat is voor wat op reis was voorgevallen, geloofde zij mij op mijn woord. De KEUSTERSEN en MIE OFFERMANS met haren kleinen JAN waren op de bruiloft, zoowel als KAAT VAN DEN BRANDE, de gehuischen PEETERS en eenige andere vrienden van mij en mijn schoonvader. Het feest had plaats in het *Pannen-*

huis, buiten de Borgerhoutsche poort, en na het maal hadden wij een klein bal. De baas en de bazin van mijn logement vertegenwoordigden op de bruiloft de ouders, welke ik zoo vroeg had verloren.

Vader PASMANS was er op gesteld, dat wij des avonds, vooralleer huiswaarts te keeren, met heel het gezelschap de voornaamste herbergen aan de Statie van den ijzeren weg des Staats, en later die aan de Werf, zouden bezoeken, gelijk zulks nog al veel de gewoonte is, voor sommige bruiloften in onze wijk. Zijn doel was, ik gevoelde het, een luttel met ons te schitteren; doch ik gelukte er in hem te doen verstaan, dat het niet zeer deftig zoude wezen, en zelfs niet zeer betamelijk voor een bruidegom met den graad van kapitein voor overzeesche reizen, en eene bruid die in het pensionnaat had gelegen. Het speet mij hem te moeten dwarsboomen en hem van het genoeg te berooven, welk hij op dien togt had kunnen smaken; doch ik wilde mijn pligt niet uit het oog verliezen. Hij begreep mij en drong niet verder aan. Des avonds deed de Maatschappij *de Vergulde bol*, van welke, gelijk men weet, mijn schoonvader deel maakte, ons eene serenade geven, die al de bewoners der Keistraat, der Oudemanstraat en der naburige straten op de been bragt.

Wij bleven bij vader PASMANS wonen. Ik zal niet pogen ons geluk te beschrijven; het ging alle denkbeeld te boven. Het was zoo groot, dat het mijne meest vermete te verwachtingen verre overtrof. Weldra noemde men ons het gelukkigste paar van het gansche Schipperskwartier en werden wij door al de gelieven benijd. Tijdens de eerste drie maan-

den na onze bruiloft, verdubbelde het getal huwelijken, zoodanig was men geneigd ons na te volgen, in de hoop even gelukkig te wezen. Ik konde den Hemel niet genoeg danken, die mij, den armen ouderloozen jongen, den verlaten wees, niet slechts eene liefderijke familie - want zelfs neef VAN DEN BERG had zeer veel met mij opgekregen - maar, wat oneindig meer beduidde, een schoon, verstandig, allerbraafst vrouwtje had geschonken, een waar engeltje van goedheid en liefalligheid, hetwelk mij met de innigste liefde aanhing, mijne wenschen in mijne blikken zocht te lezen, en niet scheen te leven dan om mijn lot aangenaam en mij zelven tot den benijdenswaardigsten sterveling te maken.

Ik was vier maanden getrouwd, toen ik met de *Johanna* naar Napels ging. Ik liet mijne vrouw in gezegende omstandigheden, en keerde in tijds te Antwerpen terug, om tegenwoordig te zijn bij de bevalling van ROZEKEN, die mij een allerliefst dochtertje schonk, in hetwelk ik van eerst af het evenbeeld van mijn dierbaar wijveken meende te zien. Vader PASMANS was peter en MIE OFFERMANS hield het kind als meter ten doop, wat KAAAT VAN DEN BRANDE zeggen deed, dat ROZEKEN in geweten verplicht was spoedig een tweede kindje te koopen, om haar, KAAAT, in gelegenheid te stellen op hare beurt meter te worden.

Van FLIP was nog altoos niets te vernemen. De Konsul der Vereenigde Staten had nogmaals de goedheid gehad naar Philadelphia te schrijven; hij had zich zelfs tot den Konsul van België aldaar gewend. Vergeefsche moeite: de antwoorden waren bedroevend en geen enkel der ingewonnen

berigten had hem op het spoor van den zoon uit het *Zeemans Welvaren* kunnen brengen. Mijne pogingen waren niet beter uitgevallen. Geen der talrijke zeelieden, welke ik ondervroeg, konde mij eenige opheldering geven, en niemand wist waar de matroos zich bevond, die vroeger de mare van FLIP'S dood logenstrafte. Allengs verloor ik de hoop. Zonder het den KEUSTERSEN te durven bekennen, begon ik ernstig te vreezen, dat de akelige tijding, volgens welke mijn vriend in het Kanaal door eene baar werd overboord geslagen, maar al te zeer gegrond was geweest. Ondanks mijn stilzwijgen, heerschte eene groote neêrslagtigheid bij onze vrienden uit de Oudemanstraat. KEUSTERS werd somber en droomig, zijne vrouw begon op nieuw dikwijls in het geheim te weenen, en MIE OFFERMANS werd wederom bleek en mager. Ofschoon de laatste zich beijverde haren angst achter eene geveinsde kalmte te verbergen en veeltijds eene gelatenheid en gerustheid huichelde, die verre van haar hart was, opdat men de sporen van hare tranen niet zoude bemerken, was zij de ongelukkigste van ons allen. Het gebrek aan inlichtingen vervulde haar met een bijna gestadigen schroom, en haar geweten verweet haar gedurig haren misstap, en de schrikkelijke gevolgen, welke die voor het arme onnoozele JANNEKEN konde hebben, misschien veroordeeld om nimmer zijn vader te kennen, en geheel zijn leven de vlek van zijne onwettige geboorte te dragen.

Ik moest weldra naar Rio-Janeiro gaan. Behalve eene rijke lading Belgische voortbrengselen, zoude ik daarhenen zeker getal uitwijkelingen brengen, die zich in de provincie Sinte Katharina gingen nederzetten, alwaar eene

maatschappij eene volkplanting wilde aanleggen. Het tijdstip van mijn vertrek was daar, en nog hadden wij nergens iets van mijn armen vriend kunnen vernemen. De oudjes en MIE verloren allen moed. Ik zelf en ROZEKEN, zoo min als PASMANS en KAAT, durfden nog op de terugkomst van den verloren zoon rekenen, wijl die terugkomst al meer en meer onwaarschijnlijk wierd. De laatste werd daardoor het verlies van haren SUS met nieuwe smart herinnerd. Thans ging er geen dag meer voorbij zonder geweent en gejammer in het *Zeemans Welvaren*. Wij deden ons best, om de brave menschen te troosten, alhoewel wij zelve ontroostbaar waren; doch het hielp weinig of niets. Vooral boezemde KEUSTERS ons een diep medelijden in. Op weinige weken verouderde hij wel tien jaren. Hij hield niet op zich zelve de bitterste verwijten toe te sturen en kon gansche uren zijne koppigheid verwenschen, die, zegde hij, schuld was van al wat was voorgevallen. Het was een *deer*¹⁾ om te zien, en bij al hare droefheid, waren MIE en vrouw KEUSTERS verplicht hare eigene smart, als het ware, te vergeten, om hem niet nog meer te bedroeven, om hem te beletten zich geheel aan wanhoop over te geven.

In zeer treurige stemming ondernam ik dus de reis naar Rio. Mijne vooruitzichten waren zoo somber, dat ik mij niet herinnerde ooit iets dergelijks bij den aanvang van eenen togt te hebben gevoeld. Het ongeluk van FLIP, waaraan ik dagelijks meer en meer moest gelooven, de rouw waarin

1) Het was bedroefd om te zien.

ik de zijnen gedompeld zag, maakten op mij en ROZEKEN eenen grooten indruk.

‘Zoo gij eens gingt varen gelijk hij!’ sprak mijne vrouw. ‘Ik zoude het niet overleven... En wat zoude er dan van ons MIEKEN, dat arm schaapken, geworden!... Zie, ik mag er niet aan denken....’

En zij weende, dat het mij nog meer ontstemde. Ik drukte de lieve aan mijn hart, sprak haar bemoedigende woorden toe, voerde ze bij de wieg van de kleine, en poogde haar te doen begrijpen dat zij, wat er ook gebeurde, voor het dierbare schepseltje leven moest. Ik deed wat ik konde, om mij sterker en kalmer te toonen dan ik waarlijk was. De zaak was, dat ik niet meerder moed had dan zij; integendeel, had ik als het voorgevoel, dat deze reis niet zoo voorspoedig zoude afloopen als al degene, welke ik tot hertoe gedaan had. Wat zoude ik aanvangen? Niet weder gaan varen? Mijn ontslag geven en PASMANS in zijnen handel helpen? Er was niet aan te denken: wij hadden de lading in en stonden op het vertrek. Ten anderen..... ik was zoo jong om aan het zeemansleven vaarwel te zeggen. En dan, ik schaamde mij mijne kleinmoedigheid en durfde ze aan ROZEKEN niet laten zien. Ik vreesde dat ze mij in hare achting zoude doen dalen, en die gedachte was mij onverdragelijk. Ik besloot dus mij te vermennen, mijn voorgevoel te onderdrukken en mij denzelfden onverschrokken zeeman te toonen, die ik thans, voor de eerste maal van mijn leven, een oogenblik, had opgehouden te wezen.

X**Op reis naar Rio. - Wij krijgen storm, en redden een aantal menschenlevens.**

Wij gingen onder zeil met een heerlijk weder en liepen in zee met een zeer gunstigen wind. Des anderdaags bevonden wij ons in het Kanaal. De lucht was nog even klaar, de zon schitterde even helder aan den onbewolkten hemel, en de koelte, die onze zeilen zwellen deed, dreef ons zoo snel over de watervlakte, scheen ons eene zoo goede reis te beloven, dat ik alras de akelige geestestemming vergat, waarin ik de haven had verlaten. Het schoone weder hield lang aan, en wij waren reeds op de hoogte van de Antillen gekomen, eer eenig spoor van tegenwind of storm zich had vertoond.

Slechts, toen wij eenige dagen voorbij de linie waren, kregen wij storm. Het is waar, die storm mogt tellen, en zelden had ik een dergelijken te doorstaan gehad. Gelukkig was de *Johanna* nog altoos hetzelfde goede, hecht gebouwde schip van weleer, waren mijne matrozen rappe jongens en

bekwame zeeluf in den vollen zin van het woord, die zich niet gemakkelijk van hun stuk lieten brengen, was, eindelijk, mijn stuurman een ware perel. Ik twijfel grootelijks of wij er anders wel heelhuids waren afgekomen en niet hetzelfde lot zouden hebben ondergaan als een aantal andere schepen, die zich omtrent dien tijd in dezelfde streek bevonden, en waarvan slechts weinige het geluk hadden, met aanzienlijke schade aan schip en lading, zelfs met verlies van ettelijke menschenlevens, aan de woede der verbolgene elementen te ontsnappen.

De *Johanna* stevende op de hoogte van Fernambuc, dat is zoo wat 8 graden zuiderbreedte en 32 graden westerlengte. Na wederom eenige dagen boven ons een onbewolkten hemel gehad en met eene frissche koelte onzen weg vervoorderd te hebben, zoodanig dat wij met eene snelheid van acht knopen in het uur liepen, begon het weder eensklaps merkbaar te veranderen. De hemel betrok en kreeg een loodkleurig, dreigend voorkomen. Het was tegen den avond. Donkere wolkgevaarten rezen aan den gezigteinder, hoopten zich op, naderden en verkondigden ons een fellen orkaan. Ik beval de noodige voorzorgen, om het onweder het hoofd te bieden. De dreigende voortekens namen overhand toe. De wind werd zoo onstuimig, dat wij tot het laatste spoor van zeil moesten bergen. Geweldige stortzeeën, ware watergebergten, kwamen op ons aanrollen. Nu eens zweefden wij hoog in de lucht, op de kruin der golven gedragen, en dan weêr werden wij in den afgrond geslingerd, alsof de *Johanna* op den bodem der zee moest nederkomen. De lucht werd zoo zwart als pik, de dag veranderde in stik-

donkeren nacht - en welke nacht, groote God! Ik ijze nog wanneer ik er aan denk. Men kon niet het minste voorwerp op het dek onderscheiden, en letterlijk geene hand voor zijne oogen zien. Weldra werden de sluizen des hemels geopend en plaste de regen bij stroomen neder; ijselijke bliksemflitsen doorkliefden het zwerk en schoten haar akelig licht over de onmeetbare watervlakte; de donder brulde en knalde als woedend los. Zijne slagen waren zoo verschrikkelijk, dat ons bij pozen hooren en zien vergingen, en ik groote moeite had mij bij middel van den roeper door mijne mannen te doen verstaan. Onze passagiers leden zeer: de meesten kreten en jammerden als kinderen. Daar bijna alle Vlamingen waren, smeekten zij den goddelijken bijstand af in bewoordingen, welke wij verstonden, en in uitdrukkingen niet zeer geschikt om ons moed in te boezemen. Ook eindigde ik met te bevelen, dat iedereen zoude beneden gaan, en niemand buiten de manschap zoude op het dek vertoeven. Wij bleven stevig op onzen post, ik en mijne matrozen, repton ons wat wij konden, verloren het hoofd niet en deden al wat menschelijker wijze mogelijk was, om ons leven, dat onzer passagiers, alsmede ons vaartuig te redden. Het gelukte ons, met de hulpe Gods... Het onweder hield den ganschen nacht aan en kwam eerst den anderen morgen tot bedaren; doch wij hadden het verlies van geen onzer en naauwelijks eenige geringe schade aan het staande want - een steng of wat - te betreuren.

Den avond te voren, eenige minuten vóór dat de eerste voorboden van den storm zichtbaar werden, hadden wij in de verte, aan stuurboord, twee vaartuigen bemerkt, die

even als de *Johanna* zich bereidden tegen het tempeest te werken. Een dier schepen scheen ons eene groote stoomboot te wezen; het andere moest een driemast van aanzienlijke tonnenmaat zijn. De beide vaartuigen bevonden zich op een afstand, die ons niet toeliet ze te praaijen: wij konden ze naauwelijks onderscheiden. Des morgens, toen de orkaan voorbij was, en van dezen niets overbleef dan eene vrij sterke bries en eene nog ontroerde zee met zware golven, zochten wij te vergeefs naar de twee schepen, welke wij den vorigen avond hadden gezien: zij waren spoorloos verdwenen. Ik bekommerde er mij niet verder over, bevredigde mij met te denken, dat zij, even druk als wij met den storm te doen gehad hebbende, misschien niet even gelukkig als wij geweest waren en welligt veel verder werden buiten koers geslagen. Ik dacht er zelfs niet meer aan, toen tegen den middag de uitkijker, niet verre van ons, aan bakboord, eene sloep seinde, waarvan de bemanning wanhopig tegen de nog zeer holle zee scheen te worstelen. Ook de lieden dier sloep hadden ons bemerkt, want zij hielden niet op, onder het roeijen noodseinen te doen en door alle mogelijke middelen onze aandacht zoeken te wekken. De eerste gedachte, welke bij mij opkwam, was, dat die sloep voorzeker een deel der manschap bevatte van een der twee verdwenen vaartuigen, hetwelk, naar allen schijn, min goed dan de *Johanna* den storm hebbende kunnen trotseren, de bemanning slechts de keus gelaten had tusschen eenen ellendigen dood in de golven en eene onwaarschijnlijke redding met de sloep. Aanstonds deed ik bijdraaijen, om den armen menschen het naderen te vergemakkelijken. Ook

beval ik onze sloep uit te zetten om hun te gemoet te gaan. Na een kwart uurs inspanning gelukte het mijnen lieden de schipbreukelingen aan boord der *Johanna* te helpen. Zij behoorden werkelijk tot een der twee vaartuigen welke wij den vorigen avond hadden gezien, namelijk tot de Amerikaansche stoomboot *Robust*, kapitein MATTHEWS, van Rio Janeiro naar New-York gaande, met passagiers en koopwaren. In het hevigste van den orkaan was het stoomschip in aanraking gekomen met het andere vaartuig, den driemast, die het van terzijde had aangezeild. De schok was zoo geweldig geweest, dat de steamer een groot lek had bekomen, en daar al de pogingen om dit lek te stoppen vruchteloos waren gebleven, had de kapitein, vreezende het schip te zien zinken, bevolen een vlot te timmeren en, toen hetzelfde gereed was, daarop een deel van de passagiers en de manschap doen overgaan. De overigen hadden zich met de sloep en een paar booten moeten behelpen. Een kwart uurs later hadden de ongelukkige schipbreukelingen den steamer, bij het schijnsel van een bliksemstraal, in den schoot der golven zien verdwijnen.

Dit verhaal hoorde ik uit den mond van den stuurman zelven van de *Robust*. Hij voerde het bevel over de geredde sloep, die door den fellen wind van het vlot en de booten werd gescheiden. Hij bad mij dringend eenigen tijd in die streek te kruisen, om te zien of het niet mogelijk zoude wezen de eene of andere boot en vooral het vlot te redden, waarop zijn brave kapitein zich bevond en dat natuurlijk, niet zoo ligt kunnende sturen, aan de grootste gevaren was blootgesteld, en zeer moeilijk de kust zoude

bereiken. Ik stemde daarin te gereedelijker toe, daar hij mij zegde, dat op hetzelfde vlot verscheidene zeelieden hadden de wijk genomen van een Amerikaansch vaartuig, onlangs in de Indische zee verongelukt, en die, door een Braziliaanschen driemast opgenomen en naar Rio gebragt, aan boord van de *Robust* waren gekomen, om met deze naar New-York terug te keeren. De kapitein van die brave lieden, een nog jeugdig zeeman, die tijdens den storm van den vorigen nacht zich op eene bewonderenswaardige wijze had gedragen, moest, zegde mij de stuurman, een Belg of wel een Hollander wezen. Hij had de stoomboot niet willen verlaten dan op het allerlaatste oogenblik, dat is nadat iedereen in de booten en op het vlot had plaats genomen en kapitein MATTHEWS zelf zich gereed maakte, om zijn deerlijk gehavend vaartuig voor altoos vaarwel te zeggen.

Ofschoon ik zonder deze laatste omstandigheid mij voorzeker van mijnen plicht wel zoude hebben gekweten, liet zij niet na mij zeer te treffen. Die jonge kapitein van een schip, dat in de Indische zee was vergaan, boezemde mij, zonder dat ik mij zegde, waarom, meerder belang in, dan zijne vermoedelijke hoedanigheid van landgenoot zelve hadde moeten doen. Ik verzocht den stuurman mij het uiterlijke van den bewusten persoon te beschrijven, en, zal ik het bekennen? uit al wat ik van hem vernam, maakte ik op, dat de jonge kapitein wonderwel mijnen vriend FLIP moest gelijken. Hoe het mogelijk was, dat de zoon van KEUSTERS zich aan boord van een stoomschip bevond, hetwelk van Rio naar New-York stevende, konde ik mij niet verklaren. Ik besloot niettemin vastelijk hem op te sporen en het uiterste te

beproeven om hem te redden met al zijne vlotgenooten. In afwachting deed ik de geredden met de grootste voorkomendheid behandelen en in al hunne noodwendigheden voorzien. Ik deelde hun van mijne eigene kleederen mede - de hunne waren of doornat of bedorven - en had het genoeg mijn voorbeeld door eenige mijner passagiers en door mijne mannen te zien volgen.

Wij waren naauwelijks een uur aan 't kruisen in verschillende rigtingen, zonder ons nogtans te verre van de plaats te verwijderen, alwaar wij de sloep hadden ontmoet, toen wij op een nog al verren afstand, aan stuurboord, eene der twee overige booten ontdekten. Wij maakten zoo veel zeil als de *Johanna* dragen kon, en bevonden ons weldra in de nabijheid van het vaartuig. Daar de zee nog immer ongestuimig bleef, kostte het ons nogmaals veel moeite om te voorkomen, dat het nootschelpje zich tegen ons kwam verbrijzelen. Het gelukte ons eindelijk ook deze schipbreukelingen op te nemen. Een paar uren later reddeden wij de derde boot, een kleine kaan, waarin slechts vier personen zich hadden durven wagen. Wederom moesten wij tot onze eigene kleederkist de toevlugt nemen, want de schipbreukelingen waren in een ellendigen toestand. De meesten hunner hadden alles in den storm verloren, en hunne tot flarden gescheurde kleederen konden hen naauwelijks tegen de onzure lucht beschutten. En dan, zij waren uitgeput van vermoeijenis en op het punt te bezwijken van gebrek, vermits zij zich hadden verplicht gezien de weinige levensmiddelen, die zij van de *Robust* hadden medegenomen, over boord te smijten, om de kaan te verligten, die, tot

overmaat van ramp, aan alle zijden lek was. Wij voorzagen ook in hunne meest dringende behoeften.

Het getal der geredde schipbreukelingen beliep reeds tot dertig. 't Waren meest passagiers, mannen, vrouwen en kinderen van alle standen en van alle natiën. Onder hen bevonden zich eenige scheepslieden van de *Robust*, wien de kapitein van den steamer het bevel over de booten had opgedragen, welke wij het geluk hadden gehad te ontmoeten. Thans bleef nog altoos over het vlot op te sporen. Geen der geredden wist iets van hetzelfde, want zij hadden het niet meer gezien sedert het oogenblik, dat zij door den storm werden uiteengedreven. Wij gingen voort met kruisen, en in alle rigtingen te zoeken, doch te vergeefs. Op verschillende plaatsen vonden wij overblijfselen van de stoomboot, of goederen van hare lading drijven; maar van het vlot ontdekten wij niet het minste spoor. De dag neigde ten avond; wij begonnen de hoop op te geven. Ik verkeerde in doodelijken angst. Uit alles wat de stuurman van het dampschip mij zegde, bleek meer en meer, dat de jonge Hollandsche of Belgische kapitein, van wien hij mij sprak, niemand anders dan FLIP KEUSTERS konde wezen. Met mijn verrekijker gewapend, bleef ik bestendig op het dek, al de punten van den gezigteinder uitvorschend, en de gansche uitgestrektheid der zee overschouwend. Meer dan twintigmaal, meende ik het doel mijner opsporingen te bereiken, maar telkens als ik datgene wat ik voor het vlot genomen had, nabij kwam, bevond ik tot mijne groote teleurstelling, dat enkel een vat of eene kist koopwaren mij had in dwaling gebragt. En de avond daalde. Mijn angst verdub-

belde. Men moet zich in een toestand als de mijne bevonden hebben, om al deszelfs pijnlijke onzekerheid te beseffen, en te weten wat het beduidt een vriend te hebben, dien men als zichzelf, meer dan zichzelf lief heeft, dien men in de nabijheid gelooft, dien men zoude kunnen redden, die door niemand anders kan gered worden, en dien men vruchteloos poogt op te sporen! Ik was schier wan - hopig. Wat mijn toestand nog schrikkelijker maakte, was het denkbeeld van de smart, welke het verhaal zoude wekken, dat ik bij mijne terugkomst in Antwerpen zoude moeten doen. Dit verhaal, welk ik hun echter niet konde sparen, moest, ik gevoelde het, voor altoos alle hoop rooven aan mijne ongelukkige vrienden. Die overtuiging was zoo bedroevend, dat ik ze niet dan met den grootsten weêrzin in mijn geest kon laten dringen.

De schemering viel in. Ik had nog naauwelijks een klein half uur, om mijn waarden makker weêr te vinden. Men weet hoe snel, in die streken, de nacht den dag opvolgt. Binnen een groot kwart uurs zoude het teenemaal duister wezen. Ik besloot eene laatste poging te beproeven, en de weinige stonden, welke mij nog overbleven, met de uiterste inspanning te benuttigen. Ik stuurde zwijgend den goeden God een vurig gebed toe, hem smekend mij ter hulp te komen. Daarna deed ik, voor de honderdste maal misschien, den koers van den schooner veranderen. Wij hadden ons min of meer van het tooneel der ramp verwijderd. Ik beval, terug naar hetzelfde te sturen. De wind was eensklaps gaan liggen en wij waren verplicht nogmaals al de zeilen te spannen om de plaats op nieuw te bereiken. Wij bereikten ze

eindelijk. Op 't oogenblik, dat ik mijn verrekijker op een voorwerp gevestigd hield, welk de halve duisternis mij belette duidelijk te onderscheiden en dat nogtans mij iets meerders dan een stuk wrak scheen te wezen, werden wij aan den achtersteven gepraaid. Ik haastte mij den verrekijker in de rigting te wenden, van waar de stem of liever de stemmen - want er hadden ons verscheidene toegeklonken - schenen te komen. Men verbeelde zich mijne vreugd: het vlot, het vlot zelf bevond zich niet verre van ons! Vijf minuten later was het aan de *Johanna* bevestigd, en dankten de schipbreukelingen den Hemel voor hunne onverhoopte en schier wonderdadige redding. Zij klommen aan boord. De twee laatste waren de kapitein van de *Robust* en de zeeman, dien de stuurman van de stoomboot mijn landgenoot meende te wezen. Naauwelijks had die zeeman mij bemerkt, naauwelijks had ik bij het licht eener lantaarn een blik op hem geworpen, of wij vielen stom, weenend en vreugdedronken, in elkanders armen.... Hij was werkelijk mijn vriend, mijn makker, mijn waarde FLIP KEUSTERS, de verloren zoon uit het *Zeemans Welvaren*, dezelfde dien de verwenschte matroos over boord van de *Fanny* geslagen beweerde, en dien zijne ouders, zijn lief, ik, ROZEKEN, PASMANS en geheel het Schipperskwartier zoo lang reeds betreurden en beweenden!

XI.**De schipbreuk van de Robust.**

Na de eerste uitboezemingen van blijdschap, na een paar woorden opheldering met kapitein MATTHEWS, na de nieuw aangekomenen zoo goed mogelijk te hebben verzorgd, en na de noodige bevelen ter voortzetting van de reis te hebben gegeven, konde ik mij eindelijk uitsluitelijk met FLIP bezig houden. Wij traden mijne kajuit binnen, die ik hem verzocht als de zijne te beschouwen, en wij begonnen meer bedaard te praten en te vertellen. Ik vertelde eerst. Mijn verhaal bevreemde en verrukte den zoon uit het *Zeemans Welvaren*. Hij stortte tranen van weemoed en wellust. Vooral maakte de verzekering hem gelukkig, dat MIE OFFERMANS nooit had opgehouden hem te beminnen. Hij vloekte zeer op zijne noodlottige ijverzucht en op de boosaardigheid van BETH SCHOONEJANS, en, toen ik hem sprak van zijn zoontje, JANNEKEN, mijn petekind, dat hem zoo sprekend geleeek, en als uit zijn gezicht gesneden scheen, toen verbleekte hij

van aandoening en kende zijne vreugde geene palen meer. Hij noemde mij zijn vriend, zijn broeder, zijn redder, zijn beschermengel, omdat ik MIE had uit het water gehaald en met zijne ouders verzoend. Ik sprak hem nog van vader en moeder KEUSTERS, van hunne goedheid voor MIE en den kleine, van de zorgen waarmede zij beiden omringden, en van de droefheid, waaraan allen waren overgegeven bij mijn vertrek uit Antwerpen. Dat alles versterkte hem in het besluit naar het vaderland terug te keeren, zoodra zijn toestand het zoude gedoogen. Hij was het reeds lang van zin geweest; doch de omstandigheden hadden hem tot hiertoe belet zijn voornemen uit te voeren.

Op zijne beurt verhaalde hij mij zijne lotgevallen. Alhoewel zeer gewoon in het leven van een varensgezel, waren zij nogtans belangwekkend voor mij. Van geheel de historie van het overboord slaan was, natuurlijk, geen woord waar. Met de *Fanny* te Philadelphia aangekomen, had hij aldaar inderdaad een reeder aangetroffen, die vroeger te Antwerpen had gewoond en hem het bevel over een zijner schepen had opgedragen. Met dit schip, de *Mary Need* geheeten, had hij eerst eene reis naar Hong-kong gedaan. Te Philadelphia weêrgekomen, had hij het voornemen te kennen gegeven naar België terug te keeren; doch de reeder, die zeer met hem was ingenomen, had hem zoo dringend verzocht nog niet van hem te scheiden, dat FLIP er wel had moeten in toestemmen eene tweede en zelfs eene derde reis in de zeeën van China te ondernemen. Aan huis, dat is, aan zijne ouders, aan MIE, aan mij en aan de Antwerpsche haven, had hij dikwijls gedacht, doch niet willen schrijven,

omdat hij, verre van te genezen van zijne liefde voor haar, die hij zijne trouweloze noemde, haar integendeel dagelijks meerder beminde naarmate hij langer van haar verwijderd bleef, en omdat hij zulken schoonen ommekeer in zijne zaken niet konde verhoplen. Zoo waren jaren verlopen, zonder dat hij tijding van zich had meenen te moeten geven, zonder dat hij tijding van ons had kunnen ontvangen. Dat de navorschingen van den Konsul der Vereenigde Staten tot geenen uitslag voerden, was natuurlijk. De kapitein van de *Fanny* was, bij hunne aankomst te Philadelphia, op een ander vaartuig overgegaan, dat tot de haven van Baltimore behoorde, en de gansche ekwipaasje was hem gevolgd, ter uitzondering van FLIP alleen. De *Fanny* zelve - een oude brak van een vaartuig - was gesloopt geworden, wat mede zeer wel verklaarde, waarom sedert FLIP'S verwijdering niet het minste van dit schip werd vernomen.

De laatste reis van mijn vriend met de *Mary Need* was op verre na zoo gelukkig niet geweest als die welke hij vroeger met dien bodem had gedaan. Van Macao terugkeerend met eene rijke lading Chinesche produkten, had hij zich in de Bengaalsche golf door eenen geweldigen orkaan zien verrassen. Die orkaan had het schip zoo deerlijk geteisterd, dat hij en de manschappen waren genoodzaakt geweest de ontaste en lek geworden *Mary Need* te verlaten en zich aan boord van een Braziliaanschen driemast te begeven, die naar Rio Janeiro ging. Uit die haven wilden zij naar New-York stoomen met de *Robust*, om van daar naar Philadelphia terug te keeren, toen dit stoomschip door den storm werd overvallen, dien ik hiervoren heb beschreven,

en zij zich ten slotte gelukkig mogten achten door ons te worden opgenomen.

Wat het vergaan betreft van de *Robust*, ik verkies het door FLIP zelven te laten verhalen. Ziehier bijna woordelijk hoe hij mij die akelige gebeurtenis beschreef:

‘Wij vertrokken uit Rio, het zal morgen vroeg, om 7 ure, juist acht dagen wezen. De *Robust* had, bij hare lading, een zestigtal passagiers aan boord; de manschap bestond, met de knechts en andere bedienden, uit zes en dertig koppen. Het was een schoon vaartuig, aan eene Amerikaansche maatschappij toebehoorende, en had reeds verscheidene gelukkige reizen tusschen Rio en New-York gedaan.

‘De eerste zes dagen der overvaart waren zeer aangenaam en beloofden eenen voorspoedigen togt. Het weder was overschoon; de gunstige wind bevorderde de werking der maschiene en versnelde den gang van het schip. De tijd werd vrolijk aan boord gesleten en des avonds speelden of zongen de passagiers, die niet van de zeeziekte leden, op het dek, of koutten vriendelijk tot laat in den nacht. Kortom, de reis scheen buitengewoon te zullen medevallen, en daar kapitein MATTHEWS een braaf man is, een oude kennis van mij, dien ik op mijn eersten togt naar China reeds had ontmoet, verheugde ik mij grootelijks met mijne mannen den terugkeer naar de Vereenigde Staten op zijn vaartuig te hebben ondernomen.

‘Ik zal u niet zeggen, hoe het weder gister tegen den avond eensklaps omsloeg: gij zelf hebt het ten overvloede moeten ondervinden. Bij de eerste rukwinden, die ons kwa-

men teisteren, sloeg eene reuzenstaltige baar over onzen voorsteven, en stortte een aantal tonnen waters op het dek. De weinige passagiers, die boven hadden durven blijven, spoedden zich naar beneden. Ik en mijne mannen haastten ons de ekwipaasje een handje toe te steken.

‘Omtrent een kwart uurs later, kwam een tweede, kortere, doch niet min geweldige schok de *Robust* beroeren. Ik meende dat eene nieuwe stortzee op het vaartuig was komen breken. ‘Dat 's weêr eene baar van belang!’ zegde ik tot den stuurman, die nevens mij, op zijn post, aan het roer stond. Hij had nog den tijd niet gehad mij te antwoorden, toen wij kapitein MATTHEWS als een bezetene in zijn roeper hoorden schreeuwen: ‘Aan de pompen! Aan de pompen! Overal! Overal! en de passagiers op het dek!’

Er heerschte seffens aan boord eene groote verwarring, veroorzaakt door de vrees voor een gevaar, dat elkeen begreep zeer groot te moeten wezen. Weldra wisten wij dat de tweede schok het gevolg was van de aanzeiling eens grooten driemast, dien wij in den namiddag aan stuurboord hadden bemerkte, op 't oogenblik, dat wij uw schip vooruit aan onzen boeg zagen, maar die ons eene geheel andere rigting scheen te volgen dan de onze. De naam van dien driemast is ons tot alsnog onbekend. Terwijl men ijverig met de pompen werkte, poogde een deel van de manschap, bij den schijn van het fakkellicht, het lek te ontdekken, welk de *Robust* bij de aanraking had bekomen. Hetzelve was spoedig gevonden. Te vergeefs trachtte men het te stoppen bij middel van balen katoen, matrassen en al wat onder de hand viel. Het werd steeds grooter, ondanks de inspannin-

gen van het scheepsvolk, en het water stroomde het ruim binnen met zooveel geweld, dat het twintig minuten na de aanzeiling in de maschienekamers drong en het vuur der ketels doofde.

‘Wij losten noodschoten. Ik twijfel of gij ze te midden van den storm, het geratel van den donder en het loeijen van den wind, hebt kunnen hooren. En dan, het tempeest blies in eene rigting, welke den weêrklank der losbarstingen van ons geschut veeleer van u moest verwijderen. Wij hoopten dat de driemast, die ons had overzeild, ons zoude ter hulp komen. IJdele hoop! Na eenigen tijd, meenden wij te bespeuren, dat de pompen moeilijk begonnen te werken. Een matroos, gelast de oorzaak der belemmering te onderzoeken, kwam ons aankondigen, dat de steenkolen, met het instroomend zeewater vermengd, dreigden de pompen te verstoppen. MATTHEWS vroeg mij om raad. Ik zegde hem, dat naar mijn inzien niets overbleef, dan de stoomboot te verligten en pogingen aan te wenden, om haar te doen op zijde hellen ten einde het lek boven de waterlinie te houden en het stoppen van hetzelfde te vergemakkelijken. Hij deelde in mijn gevoelens. Aan krachtbaarheid en vastheid van wil ontbreekt het hem niet. Ook beval hij onmiddellijk de luiken te openen en een deel van de lading aan stuurboord in zee te werpen, wijl men een ander deel op het dek, aan bakboord, zoude opeenstapelen. Dit bevel werd door eenige zijner mannen en door de mijne met prijzenswaardige vlugheid uitgevoerd. Zelfs voegden verscheidene passagiers zich bij hen en werkten, trots den storm, die op eene vervaarlijke wijze bleef woeden en de ijselijkheid van onzen toe-

stand vermeerderde. Te vergeefs. De kapitein en ik, wij hadden schoon ons te vermenigvuldigen, bevelen gevende aan de eenen en de anderen moed insprekend; onze matrozen en de passagiers hadden schoon zich te reppen met eene soort van razernij, en wanhopige pogingen in te spannen, het gelukte ons niet de boot op zijde te doen hellen, noch het lek boven de waterlinie te krijgen. Na uren arbeidens tusschen hoop en vrees, na ons verscheidene malen gered en dan weêr verloren geloofd te hebben, werden wij gewaar, dat wij niet met allen hadden gewonnen. Omtrent middernacht was nog niets in onzen toestand veranderd. De pompen bleven tegen alle verwachting goed doorwerken; doch het water hoogde langzaam, en wat nog wel het ongelukkigste was, de krachten der mannen, die aan de pompen stonden, begonnen merkelyk af te nemen.

Tegen twee ure des morgens was alle hoop voor het behoud des vaartuigs verloren en moesten wij aan een goed heenkomen beginnen te denken. De booten niet toereikend zijnde om ons allen te bevatten, gebood MATTHEWS een groot vlot te timmeren. Wij bezigden daartoe noodmasten, de kajuitdeuren, de tafels, en bevestigden zoo goed mogelijk het alles met de stukken hout, welke wij aan boord vonden. Die arbeid was ongemeen moeijelyk, ter oorzaak van den schrikwekkenden toestand der zee en der reusachtige baren, die alle oogenblikken ons noodzaakten het werk te staken. Zes man werden daarbij de slagtoffers van hunnen ijver in het uitvoeren onzer bevelen. Twee behoorden tot mijn volk. Ik zag hen door de golven verslinden, zonder iets te kunnen aanvangen, om hunne redding te beproeven....

Toen het vlot gereed was, deden wij allen arbeid staken, die ten doel had de stoomboot boven te houden. Langere vermoeijenissen konden enkel ten gevolg hebben in eenen nutteloozen strijd met de ontkluisterde elementen krachten te verspillen, welke ons hoogst noodig waren, om ze te benuttigen bij datgene wat verder te doen stond.

Ik zal u het plegtige oogenblik niet afschilderen, dat nu volgde, het oogenblik der scheiding. De booten werden uitgezet, van mondbehoeften, versch water en eenige werktuigen voorzien. Ieder nam plaats in degene welke hem werd aangewezen door den kapitein, die tevens de officieren en de matrozen aanduidde gelast ze te besturen. Vooralleer het stoomschip te verlaten, welk de zee weldra zoude inzwelgen, drukte men elkaar de hand, omhelsde malkander, zegde de een den anderen vaarwel. Men bad en weende, men riep den hemel aan, opdat hij zich dergene zoude erbarmen, die zich in die broze nootschelpen op de uitgestrekte zee gingen wagen, en men stortte overvloedige tranen.

Toen de drie booten - twee sloepen en eene pinas - vol waren, traden diegene, welke daarin geene plaats hadden kunnen vinden, op het vlot. Ik, mijne lieden, MATTHEWS en de overige manschap van de *Robust* waren van dit getal. Wij verwijderden ons allen tenzelfden tijde van het stoomschip, dat meer en meer begon te zinken. Nog een klein halfuur konden wij het zien bij den verflaauwenden schijn des bliksems.... Daarna bleven, gedurende eenige stonden, slechts een mast en de schouw zichtbaar. Eindelijk verdwenen ook deze: de *Robust* was in den afgrond verzwonden.

Ondanks ons verlangen om bijeen te blijven, zoo ge-

lukte het ons, die op het vlot waren, niet lang in de nabijheid der sloepen te drijven, die zelve al spoedig door het geweld van den wind en de golven van elkaar werden verwijderd. Toen de zon uit de wateren heroprees, hadden wij de drie booten uit het gezicht verloren, en waren geheel aan ons zelve overgelaten. Gelukkig was de storm eindelijk een weinig bedaard. Hadde hij nog langer aangehouden, ware de zee even ongestuimig gebleven, wij hadden voorzeker ons vlot zien verbrijzelen, vooralleer er een paar uren op de genade Gods meê te zijn voortgetobt.

Verbeeld u onzen toestand!.... Dezelve was zoo verschrikkelijk, dat drie mannen der ekwipaasje van kapitein MATTHEWS den moed niet hadden dien langer te verduren, en in zee sprongen om er zich aan te onttrekken. Zij verkozen te sterven liever dan langer in onophoudelijken angst voort te leven. Ik deed mijn best om de anderen hoop en moed in te boezemen. Wat hoefde er om ons te redden? Wij moesten enkel een vaartuig ontmoeten of gezien worden het zij door datgene, welk ons had overzeild en dat - ik vertrouwde zelf weinig op wat mijn mond poogde te doen gelooven, - niet verre van ons konde wezen, in de omstreken moest kruisen, hetzij door het andere schip, dat wij den avond te voren vooruit hadden gezien, het uwe. Mijne woorden hadden tot uitwerksel diegenen tegen te houden, die misschien reeds lust gevoelden het voorbeeld der drie te volgen. Om onze arme lotgenooten nog meer te bemoedigen en om hen te versterken, deed MATTHEWS aan ieder een glas wijn en beschuit ronddelen. Daar ook wij eenige instrumenten hadden medegenomen, zoo konden wij ons stil-

laan naar de kust rigten. Ongelukkig was het vlot met zoo veel haast getimmerd geworden, dat het slechts met groote moeite door onze roeijers kon worden voortbewogen, en bijna niet luisterde naar eene soort van roer, welk wij er van achter hadden aangehecht. Onze grootste hoop dus was, dat wij zouden eindigen met eenig schip op onze baan aan te treffen, wijl anders misschien vele dagen zouden verloopen, eer wij het land konden bereiken.

Van den ganschen dag kregen wij noch zeil, noch vaartuig in het oog. Het was reeds tegen den avond en de nacht dreigde spoedig in te vallen, toen wij u aan den horizon ontdekten. Het gezigt van uw schip vervulde ons met eene onuitsprekelijke vreugd, mij vooral, die spoedig met behulp van MATTHEWS' verrekijker de *Johanna* herkende, zooveel de naderende schemering zulks toeliet. Wij achtten ons gered. Wij heschen onze noodvlag, onze roeijers verdubbelden hunne pogingen, en al te zamen begonnen wij te roepen, om uwe aandacht te wekken.... Er volgde een oogenblik vol pijnlijke verwachting. Gij bemerktet ons niet.... Onze kreten drongen niet door tot u. Edoch, zonder het te weten, naderdet gij ons vlot.... Reeds konden wij zeer goed met het bloote oog den romp van de *Johanna* onderscheiden, reeds hoopten wij door u gezien te wezen, als eensklaps uw schip digt bij den wind zeilende, den boeg wendde, zijnen koers veranderde en ons zijn spiegel toekeerde.... Het ware mij onmogelijk u de uitgestrektheid onzer smartelijke teleurstelling te beschrijven. Onze roeijers deden eene laatste hopelooze poging, onze stemmen vereenigden zich in eenen laatsten angstkreet en wij vielen als vernietigd knielend op het vlot neder.... Ik weet niet of

gij ons ditmaal hadt gehoord; maar weldra vertraagdet gij uwen gang.... Gij wenddet u op nieuw naar ons, naderdet en... eenige minuten later werden wij gelukkig door u opgenomen.’

Zoo luidde het relaas mijns vriends. Te zamen dankten wij den hemel, die ons op zoo wonderdadig eene wijze had vereenigd, en vroegen ons wat wij verder zouden doen. Mijn gevoelen was, dat wij ons naar Fernambuc of Bahia moesten begeven, alwaar wij binnen weinige dagen konden aankomen. Er bleef ons werkelijk niets anders over. Het ontbrak mij aan mondbehoefden om lang eene zoo beduidende vermeerdering van volk te voeden, en ik had de overtuiging, dat mijn reeder mij zeer gaarne die ligte vertraging mijner reis zoude vergeven, in aanzien van de ontmoeting, welke mij belette regtstreeks den togt naar Rio voort te zetten. In eene dier beide havens zouden de schipbreukelingen gemakkelijk het middel vinden, om hunne bestemming te bereiken. FLIP, onder ander, konde niet missen er een vaartuig aan te treffen, dat naar New-York, naar Boston, misschien zelfs naar Philadelphia terugkeerde. Hij was het daaromtrent eens met mij en drukte den wensch uit, dat wij regt naar Bahia zouden stevenen. Eens dat hij zijne manschap naar Philadelphia zoude hebben gebragt en aldaar zijn reeder rekenschap gegeven van de ramp, waarvan zijn schip en hij zelf de slagtoffers geweest waren, zoude hij zich haasten naar Antwerpen terug te keeren.

Ik ging kapitein MATTHEWS en de andere passagiers te rade. Zij verkozen allen naar Bahia te gaan, nadat ik hun den wensch van FLIP had te kennen gegeven. Wij rigtten

ons dus naar die haven. Eenige dagen later waren wij aan de kust. Ik zette de geredden aan land en vervolgde mijne reis naar Rio. - Van de dankzeggingen der schipbreukelingen acht ik het onnoodig te spreken. Op het oogenblik, dat ik Bahia verliet, had FLIP alreede een schip gevonden, dat zeilvaardig was en hem met de zijnen naar Boston zoude brengen. Wij berekenden, dat hij te Antwerpen konde wezen tegen het tijdstip, waarop ik er insgelijks zoude wederkeeren. Zulks was mijn vriend te aangenamer, daar hij volstrekt wilde, dat ik bij zijn huwelijk tegenwoordig zoude zijn.... Ik zal regtuit bekennen, dat ik niet minder dan hij verlangde mij te Antwerpen te bevinden op het oogenblik zijner terugkomst aldaar, om getuige te wezen van de vreugd en het geluk mijner vrienden, na zoo lang hunne droefheid en hunne wanhoop te hebben gezien. Ik mag niet vergeten te zeggen, dat de kapitein van een Antwerpsch schip, dat te Bahia gereed lag om naar het vaderland onder zeil te gaan, er gereedelijk in toestemde zich met een brief van FLIP aan zijne ouders en MIE OFFERMANS te belasten, welke brief hen op zijne aanstaande terugkomst moest voorbereiden.

XXV.**Terug naar Antwerpen. - Ter reede van Vlissingen. - Vreugde in het Zeemans Welvaren.**

Te Rio nam ik eene lading koffij, suiker en rijst en klaarde uit omtrent het tijdstip, waarop, volgens onze berekening, FLIP te Philadelphia kon zijn aangekomen.

Op de terugreis hadden wij niets bijzonders aan te stippen. Toen wij het Kanaal binnenliepen, was de wind vlak oost, wat ons teregt vreezen deed, dat wij een meer of min langen tijd beneden de rivier, voor Vlissingen, zouden moeten blijven liggen, om te wachten tot dat eene verandering ons zoude toelaten de Schelde op te varen.

Er lagen reeds vele schepen te Vlissingen, die, even als wij, naar het keeren van den wind wachtten. Een der eerste kennissen, welke ik aan wal ontmoette, was zekere JAN ROEIJERS, die een korten tijd op de *Johanna* had gevaren, sedert was getrouwd en zich een ventjager had aangekocht, waarmede hij deftig zijn brood won. Hij vertelde

mij met eenen, als iets ongehoords, dat FLIP KEUSTERS, de zoon van den ouden KEUSTERS uit de Oudemanstraat, dien men te Antwerpen sinds lang dood waande, nog in leven en daags te voren met eene Amerikaansche brik aangekomen was. Ik zocht die brik op. FLIP stond juist gereed, om met eene loodsboot naar Antwerpen te vertrekken. Zijn ongeduld liet zich begrijpen. Ik ried hem nogtans de reis tot des anderdaags uit te stellen. Ik vleide mij met de hoop, dat de wind des nachts zoude omloopen en ons toelaten naar Antwerpen te stevenen. Ik wil nogmaals bekennen, dat in den grond een weinig eigenbelang of eigenliefde, zoo als gij wilt, mij bij 't geven van dien raad bestierde. Ik had FLIP gered en..... Nu ja!... waarom zoude ik het loochenen? - ik hield er aan zelf hem bij zijne familie te kunnen weêrbrengen, hem, misschien wel in tegenwoordigheid van mijn ROZEKEN, in de armen der hopeloozen terug te voeren. Waarom niet? Het was misschien eene zwakheid van mijnentwege; doch ik heb de verwaandheid niet te gelooven, en nog min te zeggen, dat ik volmaakt ben.... Wat er ook van zij, FLIP gaf aan mijnen wensch gehoor en besloot tot des anderdaags te wachten, om te zien of het niet mogelijk zoude wezen ter reede van Antwerpen aan te komen aan boord van de *Johanna*, van den bodem, waarop hij zoo lange jaren de zee had doorkruist.

Des anderdaags al vroeg was de wind inderdaad gekeerd en konden wij het anker ligten. Nog vóór den middag hadden wij de stad voor ons liggen en voeren naar wal.

PASMANS stond mij op de kaai af te wachten. Hij ver-

schrikte hevig, toen hij FLIP bij mij zag.... Ja, even als al de overige bewoners van het Schipperskwartier, geloofde hij den zoon van zijnen vriend KEUSTERS wel degelijk overleden. De brief, te Bahia door FLIP aan zijne ouders geschreven, was niet aan zijn adres besteld geworden. Het schip, dat dien brief te Antwerpen moest aanbrenge, was - dit vernam ik later, - herhaalde malen in zijne overvaart vertraagd geworden en had zich zelfs genoodzaakt gezien, ten gevolge van een tempeest, het eiland Madera aan te doen, om er eenige herstelling te ondergaan.... ROZEKEN was niet met mijn schoonvader naar de Werf mede gekomen. Dat had zijne reden. Zij was onze kleine MIE aan 't spenen, en het kindje was zoo lastig, dat zij 't geen oogenblik alleen durfde laten.

Wat gedaan? Wij bleven eene wijl besluiteloos. In het huis van KEUSTERS was men, verzekerde de kaaskooper, ten vollen overtuigd dat FLIP niet meer onder de levenden wandelde en dat het zingeloos zoude wezen nog eenige hoop te koesteren. Men had er zelfs den rouw aangenomen, wat niet weinig opzien in de Oudemanstraat had gebaard, daar nog al deftige burgerlui anders niet gewoon waren zwarte kleederen te dragen bij het overlijden hunner nabestaanden. KEUSTERS echter had het zoo gewild. Meer dan ooit verweet hij zich zijns zoons dood, noemde zich den moordenaar van zijn kind en wist niet wat uit te peizen, om zijne droefheid, zijne wroegingen voor gansch de wereld aan den dag te leggen. Het dragen van rouwkleederen aanzag hij als eene soort van openbare boete, en aan al wie zijn huis bezocht of wien hij op straat ontmoette, vertelde hij onvermij-

delijk, hoe hij eens een braven zoon had gehad, het toonbeeld der zeelieden, dien hij, KEUSTERS, door zijne koppigheid tot vertwijfeling dreef, en wiens vroegen dood hij alleen veroorzaakte. Om verder een denkbeeld te geven van het hartzeer, welk den vader van FLIP verteerde en dreigde hem ten grave te slepen, zegde nog PASMANS, dat hij zoo grijs geworden was als eene duif. Zijn voorhoofd was met breede voren doorploegd, zijne wangen waren ingevallen, zijne oogen stonden diep in hunne holten en zijn ligchaam was zoo mager, dat men hem bijna met eene kaars konde doorlichten. Kortom hij leek een levend geraamte en zijne beste vrienden hadden moeite hem te herkennen. Hij ging haast nooit uit, zat meesttijds in een hoek zijner keuken of zijner gelagkamer, stom, bedroefd tot ter dood, niets ziende noch hoorend van al wat rond hem plaats greep, en zich zelven gedurig zijne hardvochtigheid verwijtend opzigtens zijn zoon. Het eenigste wat hem soms nog genoeg konde geven, was het bijzijn van zijn kleinzoon, dien men hem toevertrouwde, om mede te spelen. Dan alleen scheen hij zijn ongeluk voor eene korte poos te vergeten. Hij liet den kleinen JAN op zijne knieën rijden, kuste en liefkoosde hem op eene roerende wijze, en gaf hem de zoetste namen, welke hij konde uitdenken, hem belovend, dat hij hem nooit de minste reden tot misnoegen zoude geven en hem smeekend zich toch nimmer van het *Zeemans Welvaren* te verwijderen. Vrouw KEUSTERS en MIE OFFERMANS vreesden, dat de arme man van zijn verstand zoude geraken.

Wat deze beide betreft, hare droefheid was niet minder groot, doch zij wisten ze beter te bedwingen. Daar zij zich

ten opzichte van FLIP niets te verwijten hadden, was haar verdriet tevens vrij van wanhoop en gewetensknagingen. Eene stille, doch aanhoudende treurigheid deed alleen zien, dat zij zoo zeer als KEUSTERS het verlies betreurden van hem, die haar zoo dierbaar was; doch zij wachtten zich wel den vader het minste verwijt toe te stieren of eenige toespeling te maken, welke dezès droefheid konde vergrooten. Integendeel, zij deden haar best om hem te troosten, in zoo verre hij wilde getroost worden, en hielden niet op hem dagelijks, zoowel door zachte woorden als door haar eigen voorbeeld, gelatenheid aan te prediken, onderwerping aan den wil des Heeren, en vertrouwen in de onbegrijpelijke en onverzettelijke raadsbesluiten der Voorzienigheid.

Men verbeelde zich de ontroering van den gewezen kapitein der *Mary Need*, gedurende dit verhaal van vader PASMANS. Hij zag zoo bleek als een lijk en klappertandde als een koortsige. Hij wilde terstond naar huis snellen en door zijn verschijnen aan de smart der vrouwen en de wanhoop des vaders een einde stellen. Het kostte mij niet weinig moeite hem te doen begrijpen, hoe onvoorzigtig zoo iets zoude wezen. Een toestand, als die, waarin KEUSTERS zich bevond, eischte de grootste voorzorgen. Eene zoo schielijke verrassing konde hem het leven kosten, zonder te rekenen dat de ontsteltenis van de moeder en MIE niet min noodlottige gevolgen konde na zich slepen. FLIP begreep eindelijk, dat ik gelijk had. Hij stemde er in toe, dat ik eerst het *Zeemans Welvaren* zoude binnentreden, om het gezin zoetjes op de terugkomst van den verlorene voor te bereiden. Op het gunstige oogenblik, als geene gevaarlijke ontroernis meer

zoude te vreezen wezen, zoude ik hem het teeken geven zich te toonen, of hem roepen, en zoude hij door zijne tegenwoordigheid de tranen van droefheid en wanhoop in tranen van vreugd en gelukzaligheid komen veranderen. PASMANS zoude onderwijl naar huis gaan, ROZEKEN en haar kind halen en ons met dezen in de Oudemanstraat komen vervoegen.

Ik trad alleen het *Zeemans Welvaren* binnen. FLIP bleef in den gang staan. Aldaar moest hij wachten tot dat ik hem kwam halen, om hem in de armen der bedrukte huisgenooten te voeren. Het was omtrent den middag en daar op dit uur schier niemand het logement bezocht, vond ik geen mensch in de gelagkamer. Ik ging deze door, alsmede het daarachter gelegen vertrek en stond eensklaps in de deur der keuken, voor de gezamentlijke leden der familie.... Moeder KEUSTERS en MIE OFFERMANS hielden zich onledig met huiswerk en de toebereidselen voor het middagmaal, dat onveranderlijk om een uur werd opgediend. Zij zagen er inderdaad zeer vervallen en ongelukkig uit, en hare bleekheid en magerte staken nog meer af bij de rouwkleederen. Maar dat was niets.... KEUSTERS hadt gij moeten zien. Ik had werkelijk moeite hem te herkennen, en konde maar niet begrijpen, dat ik den vroeger van gezondheid bloeienden baas voor mij had. Hij was als gewoonlijk in een hoek gezeten. Had ik hem ergens elders ontmoet, ik zoude er voorzeker niet aan gedacht hebben hem het woord toe te sturen, zoozeer was hij verouderd, zoo weinig zoude ik mij herinnerd hebben hem van mijn leven te hebben gezien. Hij leek wel, gelijk PASMANS gezegd had, een levend geraamt, en zijn flauwe blik dwaalde zoo

doelloos rond, zijne oogen stonden zoo diep en wezenloos onder de wenkbraauwbogen, dat ik hem van nu af half waanzinnig geloofde. Ik trof hem nogtans in eene goede luim. Hij had mijn petekind op zijn schoot, speelde met den kleine, kuste en liefkoosde hem als om hem op te eten.

MIE en moeder KEUSTERS waren blijde mij te zien en verwelkomden mij met treurige miene, doch met hartelijke woorden. Mijne stem deed KEUSTERS naar onzen kant opblikken. Hij herkende mij en stak mij zijne uitgemergelde hand toe, waarvan men de beenderen konde tellen:

‘Ha, JAN!’ zegde hij met eene stem zoo zwak en droef, met een grimlach zoo vol smart, dat ik mij door een onbeschrijfelijk medelijden getroffen voelde. ‘Ha, JAN! Zijt gij daar?... Dat is braaf van u, dat gij weêrkomt, zeer braaf! Zij komen allen, allen weêr, behalve FLIP.... Die komt niet... die kan niet komen.... Maar dat is juist;... dat moet zoo wezen. De anderen hebben niet zoo als hij een koppigen, hardvochtigen vader, die hun ongeluk wil, die hun 't leven zuur maakt, die tegenspoed en rampen op hun hoofd roept.... Zulk een onmeedoogenden vader had FLIP alleen, en daarom ook komt hij niet weder, zal hij nimmer wederkomen!’

En hij liet zijn hoofd op zijne borst zakken en verdiepte zich in somber gepeins, zoodanig dat hij ons allen vergat, zelfs den kleinen JAN, die op zijne kniën zat. De vrouwen wendden snel het hoofd, om mij de tranen te verbergen, die dreigden hare oogen te ontspringen.

‘Grootvader!’ weêrklonk de stem van het kind, welk de beweegloosheid van KEUSTERS waarschijnlijk verveelde.

‘Grootvader! Waarom laat gij 't hoofd weêr hangen? Waarom zit gij weêr zoo stil en speelt niet voort met mij? Zeg, grootvader! toe, laat ons paardeken rijden. Ju! naar Brussel, ju , ju!’

Doch grootvader hoorde niet, en bleef met gebogen hoofde zitten, als had hij geheel vergeten, dat ik daar was.

Ik voelde mij zoo zeer aangedaan, dat ik zelf niet wist, hoe het aan boord te leggen, om mij van mijne taak te kwijten. Met één woord, één enkel woord, had ik al dat hartzeer, dien schier bovenmenschen rouw kunnen doen eindigen, en ik had den moed niet dit woord uit te spreken.

‘Grootvader!’ riep nog de kleine JAN, ‘grootvader! Waarom zwijgt gij en houdt den kop zoo naar om laag? Zijt gij boos, grootvader? Gij moet niet boos zijn; gij moet lagchen.... lagchen en spelen, hoort gij!... Vader zal immers wel terugkomen.... Hij zal terugkomen, om te zien hoe wijs en groot ik ben... Neen, grootvader! gij moogt niet weenen; gij moet spelen en naar mij zien!...’

En tevens vatte hij het hoofd des ouden met zijne beide handjes en wilde het opligten. KEUSTERS scheen als te ontwaken. Hij zag weer op naar mij, en:

‘JAN!’ vroeg hij met eene bevende stem, als was hij van te voren overtuigd, dat mijn antwoord slechts zijn ongeluk nog meer konde bevestigen - ‘JAN! gij hebt zeker zoomin als wij iets van FLIP vernomen? Weet men nog niet, waar hij eigenlijk is omgekomen, en hoe hij is gestorven?... En de matroos, gij weet wel, die daar zegde dat hij door eene baar werd overboord geslagen..... Heeft die zeeman werkelijk de waarheid gesproken?’

Die vraag bragt mij te regt en wees mij den weg, dien ik diende in te slaan, om hen zachtjes op de verschijning van mijn vriend voor te bereiden. Zoo onverschillig als ik konde, antwoordde ik:

‘Zie, KEUSTERS! gij zult u nog wel herinneren, wat ik altoos heb gezegd... Ik heb nooit aan het gebabbel van dien matroos geloof gehecht, ik, en thans meer dan ooit is al wat de kerel vertelde, voor mij domme praat, meer niet.’

De vrouwen hielden nog altoos haren voorschoot voor haar gelaat, en weenden stil. KEUSTERS sprak hoofdschuddend:

‘Als het niet werkelijk zoo ware, indien die matroos zich hadde bedrogen, FLIP zoude sinds lang terug wezen... Neen.... het is ongelukkig maar al te waar, ziet gij. FLIP is dood, wel degelijk dood..... Wij zullen hem nimmer terug zien!’

‘Wie weet?... Wat mij betreft, ik kan u slechts herhalen, dat ik niets geloof van geheel die geschiedenis van *baar* en *overboordslaan*; en wat ik op mijne laatste reis vernam....’

De vrouwen hielden op haar gelaat met haren voorschoot te verbergen: die weinige woorden vestigden hare aandacht in nog hoogere mate. De baas zette het jongskens op den grond en stond van zijn stoel op:

‘Wat gij vernaamt!’ riepen drie monden te gelijk.

‘Men beweert,’ ging ik langzaam voort, op mijne woorden drukkend, ‘dat die matroos de waarheid niet kan hebben gesproken, omdat.... FLIP niet over boord van de FANNY werd geslagen.’

Ik zweeg eene korte poos, om mijne toehoorders adem te laten halen; daarna vervolgde ik, mijne woorden nog meerder klem bijzettend:

‘Wilt gij het bewijs, dat ik gelijk heb? Welnu... verneemt, dat FLIP met de *Fanny* te Philadelphia is aangekomen!’

Ik had bijna spijt mij zoo verre te hebben gewaagd. Met vlammen blik staarden de moeder en MIE mij aan, terwijl KEUSTERS mijne handen vastgreep en ze met kracht drukte.

‘Waar, JAN? Is het waar?’ riep hij met onbeschrijflijken angst.

‘Zeer waar,’ antwoordde ik, ‘doch ontstel niet: laat mij uitspreken. Ik ben wel niet geheel zeker van mijn stuk; doch ik meen alle redenen te hebben, om te gelooven..... dat FLIP nog in leven is.’

Ik meende deze reis, dat KEUSTERS metderdaad zinneloos wierd. Hij viel mij om den hals, drukte mij in zijne armen, noemde mij zijn redder, zijn engel, zijne Voorzienigheid, en bad en smeekte mij in roerende woorden hem toch alles, alles te zeggen, wat ik wist. De vrouwen zegden niets; zij durfden hare ooren niet betrouwen en stonden als van den donder getroffen.

‘Met genoegen’, zegde ik. ‘Ik wil u al mededeelen, wat ik heb vernomen.... O op eene voorwaarde: gij gaat mij beloven, alle drie beloven, kalm te blijven.’

‘Wij beloven het, JAN! wij beloven het!’ riep de oude. ‘Spreek, JAN! spreek gauw, om de liefde Gods!... Ik ben kalm, zie!...’

En hij ging terug zitten, om mij te toonen, hoe kalm hij

was; doch op eene wijze, geenszins geschikt, om mij te overtuigen.

‘Grootvader!’ riep nog de kleine JAN, dien het al meer en meer verveelde, niet met den oude voort te kunnen spelen, noch verder in aanmerking te komen, en die uit de omarming van KEUSTERS niet wel wijs konde worden - ‘Grootvader!.... Is mijn vader weêrgekomen? Is *die*, daar, mijn vader?’

Die onnoozele vraag deed MIE en vrouw KEUSTERS nogmaals tranen storten. KEUSTERS, ofschoon zeer ontsteld, weende niet: hij scheen niet meer te kunnen weenen. MIE nam JANNEKEN bij de hand en trok hem weg van zijn grootvader.

‘Neen, arme jongen!’ zegde zij ‘*die* daar is uw vader niet... Hij is uw vader's beste vriend.... uw peter.’

Het jongskén wendde zich tot mij en lachte mij toe. Om mijne ontroernis te verbergen, nam ik het op, omhelsde het en zette het weêr neder. Het huppelde voort, verliet de keuken en liep al spelende naar de gelagkamer.

Middelerwijl hadden de anderen tijd gehad, om wat te bedaren. Ik besloot voort te gaan:

‘Luistert,’ zegde ik. ‘Ik wil u herhalen, wat ik heb vernomen.’

En ik begon hun langzaam, doch met eene vaste stem de geschiedenis te vertellen van FLIP, zoo als hij zelf ze mij had medegedeeld, zonder nogtans te zeggen, dat ik ze uit zijn eigen sprekenden mond had gehoord, noch dat ik het minste deel had gehad aan het redden van de schipbreukelingen. Mijn verhaal, dat zij met eene onbeschrijfelijke in-

spanning van mijne lippen opvingen, vervulde hen beurtelings met vreeze en hoop. Eer ik geëindigd had, was KEUSTERS wederom opgestaan, en omklemde mij de handen, in eene gemoedsbeweging, die ik vruchteloos zoude pogen af te schilderen.

‘En is dat alles zoo? Geloofst gij het, JAN?’ vroeg hij.

‘Dat alles is waar! Ik geloof er aan, gelijk ik aan het Evangelie geloof!’ antwoordde ik. ‘FLIP leeft, ik ben er zeker van!.... Hij zal wederkomen, zoo waar er een God is!’

‘En waar is hij?’

‘Waarom is hij niet hier?’ vroegen mij de beide vrouwen schier ademloos. -

KEUSTERS had de magt niet iets te vragen.

‘Waar....? Wanneer...?’ was al wat hij konde uitbrengen.

Ik meende voort te gaan en hun verder te zeggen, dat FLIP alle oogenblikken te Antwerpen konde aankomen, toen wij eensklaps de deur der gelagkamer, die in den gang uitkwam, met geweld hoorden openslaan. Juichend, snikkend kwam iemand aanstormen, en deed gansch het huis van onverstaanbare kreten weêrgalmen..... Eene sekonde later stond FLIP, met den kleinen JAN in de armen, voor ons, aan den ingang van de keuken.

Het jongskens had al spelend de deur van de gelagkamer geopend en had FLIP vinden staan. Deze had het kind herkend en zich niet langer kunnen bedwingen. Hij had het aan zijn hart gedrukt, met kussen bedekt, en was naar binnen komen snellen.

Een drievoudige kreet begroette zijne intrede....

Maar wat wil ik pogen het tooneel te schetsen, dat op dien kreet volgde!.... De vier gelukkigen lagen in elkaârs armen en omklemden malkaâr met eene soort van woede. Men hoorde niets dan kussen en snikken, waar bovenuit het gejubel klonk van den kleinen JAN.... Eenige minuten later, lag ook ROZEKEN met haar MIEKEN in mijnen arm.

XIII.

Besluit.

Er blijft mij weinig te zeggen over. De vrienden, de kennissen en de buren, al de bewoners van het Schipperskwartier verheugden zich hartelijk in de wederkomst van FLIP en kwamen, de eene voor, de andere na, de familie KEUSTERS geluk wenschen, zoodat het dagen achtereen bijna eene begankenis geleek. FLIP gevoelde zich onuitsprekelijk gelukkig; zijn vader doorstond de zware proef en herstelde spoedig; MIE bloeide weêr op en was eerlang dezelfde wolk van een vrouwmensch. Moeder KEUSTERS scheen als te verjongen. Dat de rouwkleederen daags na FLIP'S wederkomst werden afgelegd en aan eenige arme buren weggeschonken, acht ik overbodig te vermelden.

De bruiloft van FLIP en MIE werd eenige weken nadien, niet luidruchtig, maar daarom niet minder vreugdig, gevierd. Eerst zes maanden later ging mijn vriend terug naar zee,

wel te verstaan als kapitein. Ik was toen allang weêr op reis. Bij mijne tehuiskomst vond ik mijn gezin, zoowel als dat van FLIP, elk met een jongen verrijkt.

Er zijn sinds twaalf jaren verlopen. Ik heb in dien tijd nog ettelijke reizen gedaan en nog een half dozijn knapen, twee wilde bengels van jongens, en vier meisjes, blond en zachtvaardig als hare moeder, bijgekregen. Zoo ging het ook FLIP, die tot den dag van heden mijn beste vriend is gebleven, gelijk zijne MIE en mijne ROOS nooit hebben opgehouden onafscheidbare vriendinnen te wezen en elkaâr te raadplegen bij al de ernstige voorvallen van het huishouden, in al de moeilijke aangelegenheden, die bij 't grootbrengen der kinders voorkomen. KEUSTER'S zoon vaart nog altoos; doch ik heb sedert vier jaar van het zeeleven moeten afzien. Vader PASMANS, die oud en sukkelend begon te worden, heeft mij herinnerd, dat ik beloofd had hem ter hulp te komen, en zoo heb ik in zijne plaats de nog immer bloeiende zaak van den kaaswinkel moeten op mij nemen. Mijne ROOS - ik durf haast niet meer ROZEKEN zeggen, want zij wordt tamelijk zwaarlijvig - mijne ROOS dan gaat stilaan naar de veertig; doch is en blijft voor mij de schoonste vrouw van de wereld, en ziet er werkelijk nog zeer frisch en bevallig uit, trots de acht bengels, welke zij mij reeds heeft geschonken, en die ik hoop nog met drie, vier te zien vermeederen, om het dozijn te volmaken. Mijn oudste jongen moet zeeman worden en binnen een paar jaren zal hij de lessen der navigatieschool gaan volgen. De knaap schijnt van nu af reeds veel trek tot de scheepvaart te gevoelen, want hij houdt zich gedurig onledig met het ver-

vaardigen van scheepjes bij middel van versleten holblokken, naar het model van den driemast, die nog altoos het schoonste sieraad vormt van onze woonkamer, en telkens dat de kleine guit aan de bewaking zijner moeder kan ontsnappen, mag men zeker zijn dat hij aan de haven dreunt of wel de voortbrengselen van zijne scheepsbouwkunde, hetzij in een der Bassins, hetzij in eenen der vlieten, doet varen. FLIP is verder dan ik. Zijn JAN, mijn petekind, heeft reeds zijn exaam als luitenant voor overzeesche reizen afgelegd en belooft eerlang een knap zeeman te worden. De echtgenooten PEETERS zijn beide overleden. KAAT VAN DEN BRANDE komt ons zeer dikwijls bezoeken en spreekt dagelijks meer en meer van haren SUS zaliger. Vader en moeder KEUSTERS beleven een gelukkigen ouden dag, en komen volmaakt wel overeen met MIE OFFERMANS, wier zijde zij onvermijdelijk kiezen, wanneer tusschen haar en haren man van die kleine geschillen oprijzen, die men niet immer in de beste gezinnen kan voorkomen. Zij hebben lang het uithangbord van het *Zeemans Welvaren* ingetrokken, wat niet belet dat nog altoos een tiental uithangborden van dien naam in het Schipperskwartier te zien zijn. Zij leven deftig, maar toch eenvoudig van de vruchten hunner vlijt, en zegenen alle dagen den stond, waarop ik het geluk had MIE OFFERMANS uit de Herenthalsche Vaart te redden, om ze als eene liefdevolle en verkleefde dochter in hun huis te brengen. - Wat neef VAN DEN BERG betreft, hij schrijft bij voortdoring op zijn kantoor, gaat immer naar den laatsten zwier gekleed, maar begint toch er als een oud vrijer uit te zien. Hij beweert dat hij niet zal trouwen, wijl hij te slim is gewor-

den met het vrouwvolk. Hij gaat thans veel minder naar bals en komedies, wordt eenigzins dikbuikig en speelt bijna dagelijks whist in eene der fraaiste Estaminets aan de Werf. Ik mag niet vergeten te zeggen, dat ik sedert kort bestuurlijk ben geworden van de Antwerpsche reddingmaatschappij, die, gelijk ieder weet, uit personen bestaat, welke allen voor daden van moed en zelfopoffering door het Gouvernement werden beloond.

En de andere schipbreukelingen van de stoomboot *Robust*, zult gij zeggen? Hoordet gij nooit meer spreken van kapitein MATTHEWS, van zijne manschap, noch van zijne talrijke passagiers? Ja toch. Zelfs is het een der grootste genoegens van vader PASMANS en van mijne vrouw, aan al die ze niet weten, en ook een luttel aan hen die ze reeds kennen, de geschiedenis te vertellen der redding van de sloepen en het vlot, en der menigvuldige eerbewijzen, waarmede ik ter dier gelegenheid werd overloden. - Men verbeelde zich, dat mijn naam op de meest eervolle wijze werd gedrukt in al de Amerikaansche en Belgische nieuwsbladen. Bij mijne eerstvolgende reize naar New-York, werd in een der voornaamste lokalen van die groote handelsmetropool der Vereenigde Staten, ter mijner eer, een prachtig feest gevierd, waarop kapitein MATTHEWS en eenige der geredde passagiers verschenen. Ik werd door hen met zoovele kostelijke geschenken van allen aard, gouden uurwerken, kettingen, ringen, enz. overstroomd, dat ik ze niet alleen konde naar huis dragen. Eenigen tijd nadien deed het Gouvernement der groote republiek mij, door den Amerikaanschen Konsul te Antwerpen, een prachtigen zilveren roephoorn

overhandigen, dien ik zorgvuldig in onze pronkkamer onder glas bewaar, met de andere geschenken, de medalie des Konings en het kruis der Leopoldsorde, waarmede onze Vorst zich gewaardigde mij te vereeren. Het kruis en de roephoorn werden mij overhandigd met veel plegtigheid in eene solemnele zitting, waarbij al de overheden der haven tegenwoordig waren. Tenzelfden tijde had ik het genoeg belooningen te zien verleenen aan den stuurman en de mannen der ekwipaasje van de *Johanna*. Ik werd nogmaals in zegepraal naar huis gevoerd door al de Belgische matrozen en kapiteins, waarbij zich deze reis zelfs de zeelieden der Amerikaansche schepen hadden gevoegd. Sinds dien, laten de matrozen van de Vereenigde Staten nooit na, voor mijne deur stil te houden, hun nationaal *aria* te doen spelen en mij met eenige *Hoeras!* te begunstigen, wanneer zij, op den verjaardag der Amerikaansche Onafhankelijkheid, de straten van Antwerpen met hunne gestarnde vlag doorkruisen, om serenades te brengen aan hunnen Konsul en aan die der overige natiën, vertegenwoordigd in onze haven.

EINDE.